

INCVNABVLA

F
min.

107

111

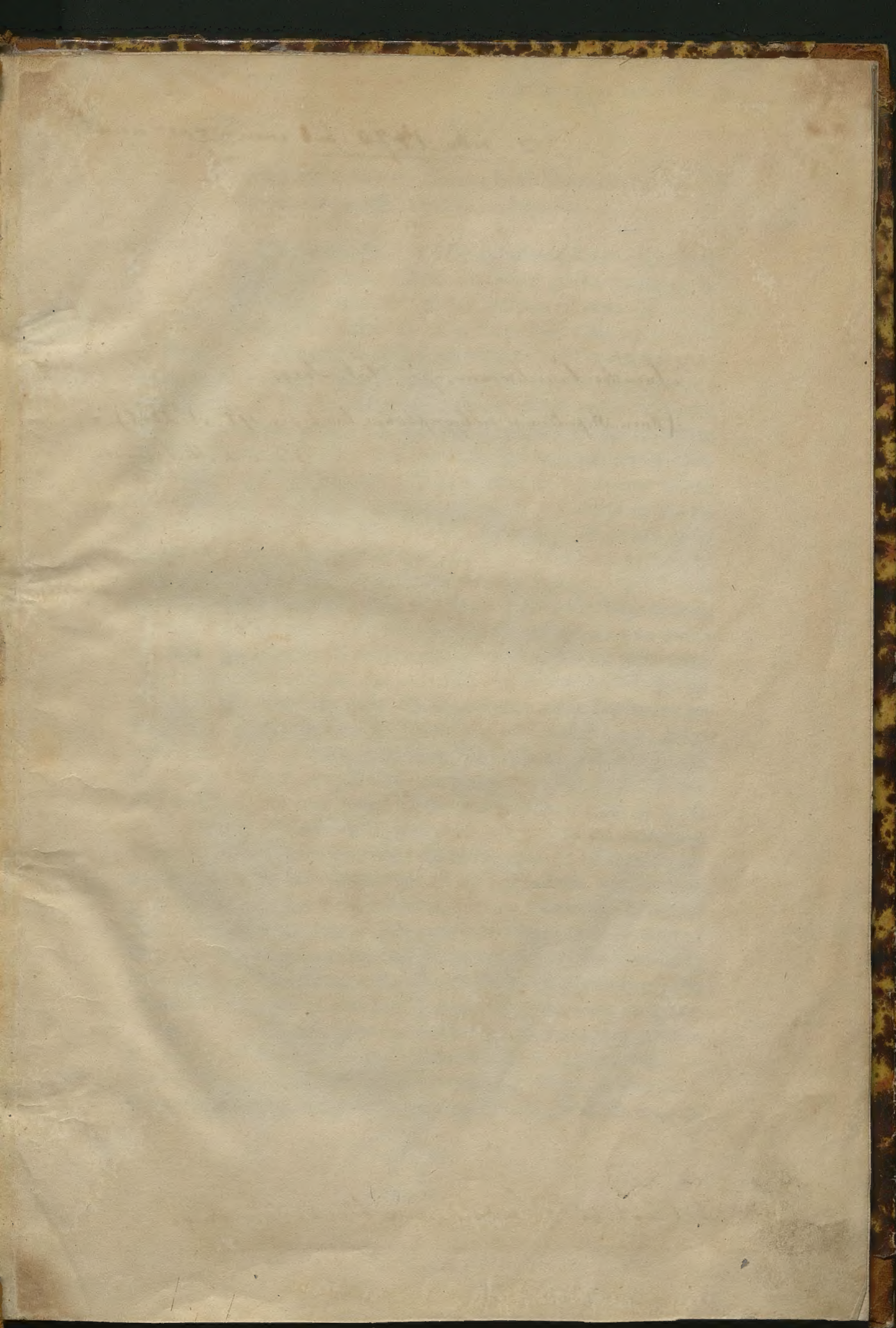
GW. 4023

(Wist. 68)

Innen. 107.

Bibl. Jag.

Doravit Ludovicus
Michatowski
1879.

Byzyc
5. składow.

1879. d. 696.

Z roku 1470. lub wcześniejsze nawet.

Augustae Vindelicorum, apud. Ant. Lorg.

(Hain. Repertorium bibliographicum, tom. 1, pag. 374, N. 2880.)

Jadwiga S. Michałowski

Z biblioteki J. S. Michałowski

Inipiunt contemplationes beati Bernhardi
abbatis clarauallis de interiori homine.

Molti multa sciunt & seipsos nesciunt: alios inspicunt
& seipsos deserunt: deum querunt p ista exteriora / de
serentes interiora quibus interior est deus. Idcirco
ab exterioribus redeā ad interiora: & ab interiorib⁹
ad superiora ascendam: ut possim cognoscere unde venio aut quo
vado. quid sim & unde sim. et ita per cognitionez mei ad cogniti-
onem dei accedo. Scdm interiorē hominē tua in mente mea inue-
nio: per que deum recolo / conspicio / & concupisco. Sunt autem
hec tua memoria / intelligentia / voluntas siue amor. p memoriam
reminisco: per intellectum intuo: p voluntatē amplector. Cum
dei reminisco in memoria mea inuenio eum: et in ea de eo et i eo
delector: qđ ipse mhi donare dignet⁹. Intelligentia intuo: quid
sit deus in se: quid in angelis: qđ in sanctis: quid in creaturis: qđ
in hominib⁹. In seipso est incōprehensibilis quia principiū & finis
principium sine principio. finis sine fine. Ex me intelligo qđ incō-
prehensibilis sit deus / quādo non intelligere possum meipm quem
ipse fecit. In angelis est delectabilis qđ desiderant eum inspicere.
In sanctis est laudabilis quia assidue in eo felices letant. In cre-
aturis est ipse mirabilis quia omnia potenter creat / sapienter gu-
bernat / benigne dispensat. In hominibus est amabilis quia ipsos
rum deus est / & ipsi sunt ppter eum: ipse in eis habitat tanq̃ in tē-
plo suo & ipsi sunt templū eius. nec dedignatur singulos neq̃ om-
nes. Quisquis eius meminit eum intelligit ac diligit cū eo est
Diligere eum debemus quōz ipse prius dilexit nos / ad ymaginez
& similitudinem suam fecit nos: qđ nulli creature donare voluit
ad ymaginem dei facti sumus: hoc est ad intellectum & noticiā filij
p quam intelligimus & cognoscimus patrem & accessum habemus
ad eum. Quanta cognitio est inter nos & dei filium / qđ ipse ymago ē
dei & nos ad ymaginem eius facti sumus. Quā cognitionem etia
ipsa similitudo attestatur. quomā non solum ad cognitionem sed
etiam ad similitudinez eius facti sumus. Oportet vtiq̃ id qđ ad
ymaginem est cum ymagine conuenire & non in vacuum nomen
ymaginis participare. Representemus ergo in nobis similitudi-
nem ei⁹ in appetitu pacis: in intuitu veritatis: in amore caritatis
Veneamus eum in memoria: portemus eum in cōscientia & ubiq̃

presentes veneremus. Mens siquidem nostra eorum ipsorum ymago est quod
eius capax est/eiusque princeps esse potest: non propterea eius ymago est
quia sui meminit mens seque intelligit ac diligit: sed quia potest memi-
nisse intelligere ac diligere a eum quod facta est. quod cum facit sapiens ipse
fit. Nihil enim est tam simile huic summe sapientie quam mens rationa-
lis/ quod per memoriam intelligentiam et voluntatem in illa trinitate ineffa-
biliter consistit. Consistere autem non potest nisi eius meminerit/ eumque in-
telligat ac diligit. Meminerit utique dei sui ad cuius ymaginem facta
est/ cum intelligat diligit ac colit/ cum quod semper potest esse beata. Beata
siquidem anima apud quam deus requiem inuenit et in cuius tabernaculo
requiescit. Beata est quod dicere potest/ et quod creauit me requirit in taber-
naculo meo. Negare siquidem ei celi requiem non poterunt. Cur ergo
et nos desumus et in his exterioribus deum quæsumus quod apud nos
est si apud ipsum esse velimus. Reuera nobiscum est et in nobis. sed et hec
confirmemus per fidei donec eum videre mereamur per spiritum. Nouimus
inquit apostolus christum habitare per fidei in cordibus nostris: quia christus in fide fi-
des in mente mens in corde/ cor in pectore est. per fidem recolo deum crea-
torem: adoro redemptorem: expecto saluatorem. Credo eum videre in
omnibus creatis: habere in memetipso/ et quod his omnibus ineffabili-
ter iocundus atque beatus et delectabilis est: cognoscere eum in seipso
et/ patrem namque et filium et spiritum sanctum cognoscere vita eterna est
beatitudo perfecta summa iocunditas. Oculus non vidit nec auis au-
diuit nec in cor hominis ascendit quanta clauitas quanta suauitas quanta
iocunditas maneat in illa visione in nobis quoniam deum faciem ad faciem videbi-
mus: quod est lux illuminatorum: requies exercitatorum: patria redeuntium
vita uiuentium: corona uincientium. Ita in mente mea ymaginez quoniam
dam illius summe trinitatis repio/ ad quam summam trinitatem recolē-
dam inspidendam diligendam ut eius recorder et in ea delecter et eam con-
templer totum quod uiuo ad eam deo referre. Mens ymago dei est
in qua sunt hec tria scilicet memoria intellectus et voluntas seu amor. Memorie attribuumus omne quod scimus et inde cogitamus. In-
telligentie attribuimus omne quod uerum cogitando inuenimus/ quod etiam
am memoriam commendamus. per memoriam paru similes sumus. per intel-
ligentiam filio. per voluntatem et amorem spiritui sancto. Nihil tam simile est
in nobis quam uoluntas et amor siue dilectio quam excellentior uoluntate est
Dilectio namque donum est/ ita quod hoc dono nihil excellentius est.

Dilectio namq[ue] q[ua] ex deo est ⁊ de[us] ē ⁊ p[ro]p[ri]e sp[iritu]s san[ct]u[s] p[er] quē ca-
ritas diffusa est in cordibus nostris p[er] quē tota t[er]mitas in nobis
habitat.

Capitulum. ij

Cōm exteriorem hominē de parentibus illis venio q[ui] a[n]i-
me fecerunt damnant quōm natum peccatores peccato-
rem in peccato suo genuerunt et de peccato nutrierunt
genuerunt miseri miseruz de peccato nutrierunt. in hanc ludis mi-
seriam induxerunt. nil ex eis habeo nisi miseriam ⁊ peccatum. ⁊
corruptibile hoc corpus q[uo]d gesto. ad illos vero festino q[ui] morte
corpi[s] hinc exierunt. Cum eor[um] sepulcra inspicio nihil inuenio ni-
si cinerem ⁊ vermes ⁊ fetorem ⁊ horrore[m]. q[uo]d ego sum fuerūt ip[s]i
⁊ q[uo]d illi sunt ero ego. Quid sum ego homo ab humore liq[ui]do. fui
enī in moneta cōceptōis de humano semine cōceptus. deinceps spu-
ma illa inchoata modicum crescendo caro facta est. postea plorās
⁊ eiulans tradit[us] sum hui[us] mundi exilio. et ecce iam mouor ple-
nus iniquitatibus ⁊ abhominatōibus. Jam p[re]sentabor a[n]i distu-
ctum iudicē d[omi]ni opibus meis ratōz redditur[us]. De mihi misero cū
venit dies illa iudicij. ⁊ ap[er]ti fuerunt libri in quib[us] omēs nostri
conatus ⁊ cogitatōes d[omi]ni p[re]sente recitabunt. Tunc de misso ca-
pite post confusiōē cōscientie male corā d[omi]no in iudicio trepidus
stabo. in iudicio utpote cōmemorans scelez cōmissa meor[um] cū di-
cet[ur] de me. Ecce homo et opera eius. reducam ante oculos oīa
delicta et peccata mea. Quadam nāq[ue] in duratura fiet ut cuiq[ue]q[ue]
sua opa bona vel mala in memoria reuocent[ur] ⁊ mentis intuitu mi-
ra q[uo]dam oculi celeritate cernant[ur] / ut accuset vel excuset scientia
cōscientiā ad que ita simul ⁊ singuli iudicent[ur]. Iudicium faciet ge-
stor[um] quisq[ue] suor[um]. Cundaq[ue] cū d[omi]n[us] cundis archana patebunt.
Q[uo]d enim nūc confiteu[ri] erubescimus tunc omnib[us] manifestabim[ur].
⁊ quicq[ue] hic dissimulando palpa[m] totū illic vindex flāma cōbu-
ret. Ignis ubiq[ue] ferox ruptis regnabit habim[us]. Quātoq[ue] diut[us]
nos expectat iudex ut emendemus tanto distu[ct]i[us] iudicabit si ne-
glexerim[us]. Cur ergo tāto tēpore p[er] vitam istam desieram[us]? in q[ui]a
quanto amplius viuim[us] tanto plus peccamus. Quanto enī vita
longior tāto culpa numerosior. Quotidie crescūt mala ⁊ subtra-
hūt bona. Assidue vauat homo p[er] p[ro]sp[er]a ⁊ aduersa ⁊ ignorat
q[uā] mouat. Sicut enī stella in celo coruscās velocit[er] currit ⁊ cito

defidi: et sicut scintilla ignis subito extinguitur et in cinerem reuertetur: sic cito vita ista finit. Dum enim libenter ac iocundissime homo moratur in mundo: diuque se videtur arbitrat: ac multa in longo tempore disponit agenda. subito rapitur morte et ex impulsu auferitur anima eius a corpore.

De separatione anime a corpore et de progressu ad iudicium.

Ueritamen cum magno metu magnisque doloribus separatur anima a corpore. veniunt enim angeli assumere ut prouocant eam ante tribunal iudicis metuendi. Et tunc illa memorans opera sua mala et pessima: que die nocteque gessit contremiscit et querit ea fugere inouasque petere dicens. date mihi saltem unum horum spatium. Tunc quasi simul loquuntur omnia eius opera dicent. Quis nos egisti opera tua sumus. non te deserimus sed semper tecum eumque et tecum ad iudicium pergemus. vicissimque multis et multiplicibus criminibus eam accusant. multaque falsa testimonia aduersus eam inueniunt: quandoque vera satis sufficere possent ad condemnationem. Demones vero terribili vultu et aspectu eam terrebunt et ingenti furore eam persequentur. et comprehendunt eam tam terribiliter quam horribiliter volentes eam possidere et retinere nisi sit quod eripiat. Tunc anima inueniens oculos clausos et os aliis quam corporis sensus per quos solebat egredi et delectari in his exterioribus. reuertetur ad se et videns se solam et nudam ingenti horrore confusa desperatione deficiet in se et cadet sub se. Et quia amore mundi et carnis voluptate dei amorem dereliquit: ipsa derelinquetur a deo misera in hora tante necessitatis. atque demonibus trahetur in inferno crucianda. Sic anima peccatrix in die qua ignorat et hora qua nescit rapitur a morte et rapitur a corpore: pergitque ad infernum miseris plena tremens merens ac dolens. Et cum nullam excusationem habeat quam pro peccatis suis possit obtinere contabescit et pertimescit ante deum apparere. ingenti horrore concutitur ac multiplicibus cogitationum estibus agitur: cum ingenti solutione carnis. et sub iudicis e medio omnium: et se et illum terminum considerat cui appropinquat. et post paululum hoc venit quod in eternum non poterit mutari. Considerat ergo plane quam distans iudex veniat. et ante seueritatem tante iusticie rationes vite sue ponat. Si enim anima cuncta opera mala que intelligere potuit euitauit: ventura tamen coram tam distans iudice

illa magis q̄ in semetip̄a non intelligit p̄mefat̄: crescat paup̄: et cum cogitat q̄ viā vite huius nequaq̄ sine culpa transire potuit Nec hoc q̄dē q̄d laudabilē gessit sine aliq̄ reatu est si remota pietate iudicabit̄. Quis enim cōsiderare valeat q̄nta mala p̄ momentū tēpōz p̄petramus: et q̄nta bona facere negligim⁹. Sicut enim peccatū p̄petratio mali sic delictū est desertio boni. Grauis siquidem iactura est cū nec bona facim⁹ nec bona cogitamus: s̄ cor nostrum p̄ vana et inutilia desum⁹ vagari. Nimis enī difficile est cor tenere et ab illicita cogitatōe obseruare. nimis etiā difficile ē terrenas occupatōnes sine peccato ministrare. Quapropter null⁹ semetip̄m iudicare et cōprehendere potest p̄fecte. sed multis cogitatōibus occupatus sibi met aliq̄ mō manet incognitus: ut omnino q̄d tolerat nesciat: p̄pterea vrgēte exitu subito terret metu quia si illa que scivit nunq̄ se p̄teriuisse meminit formidat ea que nesciat.

De dignitate anīe. Capitulum. iij.

Anima insignita dei ymagine / decorata similitudine / desponsata in fide / dotata spiritu / redempta sanguine / deputata cum angelis / capax beatitudinis / heres bonitatis / rationis princeps / q̄d tibi cū carne ista vñ ista pateris: p̄pter carnem tibi aliena imputant peccata: atq̄ cū ip̄a in nihilum es redacta et quasi nihilum et inane reputata. Nihil aliud est caro cū q̄ tibi tanta est societatis nisi spūna caro facta / fragili vestita decore / sed eut q̄dem cadaver miserum et putidū et abus vermium. Nā q̄ntūcūq̄ extollat̄ caro ē. si enī diligēt cōsideres q̄d p̄ os et nares ceterosq̄ meatus corporis egrediat̄: vilis sterquiliniū nūq̄ vidiisti. Si singulas eius miseras enumerare velis q̄ sit onerata peccatis / infecta vicijs: pruriēs cōcupiscentijs / occupata passionibus / polluta illusionibus / p̄na semp in malum et in omne viduum p̄clius / plena omni cōfusione et ignominia / inuenies q̄ p̄pter carnē homo vanitati similis factus est / quia ex illa initium cōcupiscentie traxit / quo captiu⁹ tenet̄ et incuruat̄ ut diligat vanitatem et iniquitatem opetur. Attende homo quid fuisti aī ortū et quid es ab ortu vsq̄ ad occasum atq̄ quid eris post hanc vitam. Profecto fuisti q̄d non eras postea de vili terra factus et in vilissimo panno inuolutus. mēstruali sanguine in utero matris fuisti nutritus. tunica tua fuit pellis secūda. sic imputus et ornatus venisti ad nos

Contēplationes

Bernardi

nec memor es q̄ sit vilis conditio tua. *On* vsus. Forma fauor
populi feruor iuuenilis opesq̄. Durupuere tibi noscere q̄d sit hō
Nihil aliud ē homo q̄ sperma fetidū / vermiū abus / et sacc⁹ ster-
coz. *on* vsus Post hominē vermis p⁹ vermē fetor et horroz. sic
in nō hominē vertit omis hō. Cur ergo supbis o homo nō atten-
dens q̄ fuisti vile semen et sanguis coagulat⁹ in vtero materno.
deinde miserijs hui⁹ vite exposit⁹ et peccato. postea vermis et ab⁹
vermiū futur⁹ in tumulto. Quid supbis puluis et cinis? Cui⁹ cō-
ceptus ē culpa / nasci miseria / viuere pena / labor vita / mou angus-
tia necesse tñ moui Cur carnē tuā p̄dosis reb⁹ impinguas et ad-
ornas. quā post paucos dies vermes deuoraturi sunt in sepulcro?
animā vero tuā nō adornas bonis opibus. que deo et angelis ei⁹
p̄sentāda ē in celis. Quare animā tuā vilipendis et ei carnē p̄pos-
mis? dominā ancillā et ancillā dñari magna abusio est. Tot⁹ siq̄
dem mund⁹ ad vni⁹ anime p̄dum estimari nō potest. Nō enim p
toto mūdo de⁹ animā suā dare voluit quā p humana anīa dedit.
Sublimi⁹ est enī p̄dum anīe q̄ tot⁹ mund⁹ / q̄ non nisi sanguine
xp̄i redimi potuit. Quā ergo cōmutatōz o homo dabis p animā
tuā q̄ p nihilo das illā. Nōne dei fili⁹ cū esset in sinu dei patris
a regalib⁹ sedib⁹ p̄terea et p ea descendit vt eā liberaret a pos-
testate dyaboli. quā cū vidisset peccatoz fimb⁹ irretitā. ianq̄ de
monib⁹ traditā vt morte p̄petua damnaret. fleuit sup illā que se
flere nesciebat. nec solū fleuit s̄ etiā se occidi p̄misit vt p̄dosi san-
guinis sui p̄cio eā redimeret poitaz p peccatis. *On* vsus. Inspi-
ce mortalis p te dat hostia talis. Ecce vides q̄nti mhi sis cū sim
tibi tanti.

¶ De nobilitate et p̄dositate anīe.
Gnosce hō q̄ nobilis anīa tua: et q̄ graua sint vulnera
ei⁹ p q̄bus necesse fuit xp̄m vulnerari. Si enī hec nō es-
sent ad mortē sempit̄naz nunq̄ p eoz remedio dei fili⁹
moreret. noli ergo vilipēdere anīe p̄dositatē cui a tāta maiestas
te tantā vides opassionē exhibere. fudit enī ip̄e lacrimas p te. la-
ua et tu p singulas nodes lectū tuū corō opundōe et lacrimaz af-
fuitate. fudit et ip̄e sanguinē suū p te funde tu q̄tidiana corpis
afflictōe. Q̄ si exteui martirio p xp̄o te ponere nō potes: saltē
inteuui quodā et lōgiu martirio te pone. noli attēdere q̄d caro
velit s̄ q̄d spūs possit. Tūc enī glōsus spūs erit cū ad dñm suū re-
dierit ita q̄ de corpe minimū secū tulerit et deterseut omē soridū

Si vero didis durus est hic sermo nō possum mundū spnere ac de
serere nec carnem meā odio habere. Dic mhi ubi sunt amatores
mundi qui añ pauca tēpora nobiscū erāt? nihil enī ex eis remāsit
nisi cineres & vermes. attende diligēt quid sunt & quid fuerunt
homines fuerunt sicut tu: comederunt & biberunt & userunt. du-
xerunt in bonis dies suos & in puncto ad inferna descenderūt. hic
caro eorū vermib⁹: illic aīa eorū ignibus deputat⁹: donec rursus
infelici collegio colligati sempiternis inuoluant⁹ in cōdijs qui so: ij
fuerunt in vicijs. Una nāq; pena implicat quos vnus amor in cu-
mine ligat. Quid p̄fuit illis inanis gloria / breuis leticia / mundi
potenda / carnis voluptas / false diuitie / magna familia / & magne
cōcupiscentie? ubi usus: ubi iocus: ubi iactantia: ubi arrogantia
De tanta leticia quanta tustidia? post tantā voluptatē tā grauis
miseria. De illa exultatōe ceciderunt in magnā miserā et grādes
ruinam & in magna tormēta. Quicq; illis accidit tibi accidere po-
test quia homo es. homo de humo & lymus de limo. de terra es et
de terra viuis & in terrā reuerteris. qñ veniet dies illa vltima: q̄
subito venit & forsitan hodie erit. Certū est q̄ mouerus s̄ incer-
tum & dubiū est qñ aut quō art ubi. quōz mors ubiq; te expe-
dat. Tu quoq; si sapiens fueris ubiq; eam expectabis. Si carnē
sequeris punieris in carne. si in carne delectaberis crudaberis i car-
ne. Si curiosas vestes exquisis seu exq̄sueris p̄ ornatu vestīū sub-
ter sternet tinea. et opimentum sub te erunt vermes. Tustidia
enim dei aliud iudicare nō potest nisi q̄ opa nostra merent⁹ & me-
rita. Qui enī plus diligit mundū q̄ deum. seculū q̄ claustrū. gus-
tam q̄ abstinentiā. luxuriā q̄ castitatē sequit⁹ dyabolum & ibit cū
eo in supplicium.

De miserijs & penis maloz.

Quod disputas tunc meror erit quis lud⁹ que tustidia. cum
sepabunt⁹ iniusti a sortio iustorū & a visione dei. et tra-
dent⁹ in potestate demonū: & ibunt cū ipsis in supplicium
eternū. ubi erunt sp̄ sine fine in luctu & gemitu. p̄cul quippe a bea-
ta paradisi ianua exulati: crudabunt⁹ in iehēna p̄petue nunq̄ lucē
visuri: nunq̄ refugerū habituri s̄ p̄ milia milīū annoz i inferno
crudandi nec m̄de vnq̄ liberādi. ubi nec qui torquet aliquñ mouēt
nec q̄ torquet alicñ fatigat. sic enī ibi ignis cōbuunt & cōsumit vt
sp̄ referuet. sic tormēta augent⁹ vt sp̄ inuouent. Juxta q̄litem

Meditationes

Bernhardi

vero culpe vn⁹ q̄sq̄ penā sustinebit iehēne. ⁊ similib⁹ culpis similes debent cruciat⁹. nil ibi audiet nisi flet⁹ ⁊ plād⁹ gemit⁹ ⁊ vllulāt⁹: stridor dentū atq̄ mator. nilq̄ ibi videbit nisi vermes ⁊ lacuales facies tortoz. atq̄ horrida ⁊ teteruma mōstra demonū vñ vsus. Est loc⁹ moignis q̄ nō extinguit ignis. Nec q̄ torq̄t nec q̄ torq̄t mouet. Sug⁹ flāma timor vermes flagellaq̄ feto: ⁊ demonis aspect⁹ scelez cōfusio lud⁹. Sūt baratu pene q̄s abz q̄s q̄ timere. Vermes crudeles mordebūt intima cord. Idm̄c dolor inde pauor gemit⁹ hinc stupor ⁊ horror. Mordebūt miseri igne inextinguibili in eternū ⁊ vltia. in carne cruciabunt p ignē. in spū p cōsciētie vermē. Ibi erit dolor intolerabilis. mors corpis ⁊ aie sine spe venie ⁊ mie. Sic tñ mouent vt sp viuāt ⁊ sic viuēt vt sp mouent. Ita ania peccatorum aut i inferno p pāis cruciabit aut i paradiso p boīs meritis collocabit. Nūc igit vnū de duob⁹ eligam⁹: aut sp cruciari cū impijs aut ppetue letari cū sanctis. Bonuz siq̄dez ⁊ malū mors ⁊ vita añ nos sunt posita ut ad qd ipoz voluerim⁹ manū extēdam⁹. si tormēta nos n̄ terret saltē pma nos mulceat ⁊ inuicent.

De pmo ⁊ felicitatibus bonorum.

Premū ē videre deū / viuere cū deo / viuere de deo / esse cū deo / esse i deo q̄ erit omia i omnib⁹ habere deū q̄ ē summū bonū. ibi ē sūma felicitas / sūma iocūditas vera libtas / pfecta caritas / etna securitas ⁊ securā etmitas. ibi ē vera leticia. pfecta scia / oīs pulcritudo / oīs beatitudo. W⁹. Est tibi pax pietas: bonitas lux v̄tus honestas. Gaudia leticie dulcedo vita phēms. Glā laus ⁊ reges amor ⁊ concōnia dulcis. Sic ergo cū deo beat⁹ erit hō. in cui⁹ cōsciētia p̄dūm nō fuerit inuentū. videbit deū ad voluntatē. hēbit eū ad voluptatē. fruet eo ad iocunditatē. in etmitate vigebit. i veritate fulgebit. i amēitate gaudēbit. sic enī pmanēdi hēbit etmitatez: sic cognoscēdi facultatē: sic req̄scēdi felicitatē. illi⁹ siq̄dez sancte diuitatis erit p̄iceps / cui⁹ angeli sunt duces / de⁹ pat templū / fili⁹ ei⁹ splēdor ⁊ sapia / spūs sanct⁹ cautas. O diuitas celestis / mātio securā / patā totū cōtinēs qd delectat / popul⁹ sine murmure / incole q̄eti / homies nullā indigentia hñtes / q̄ gloiosa dicta sunt d te diuitas dei / sicut letantiū omnū habitatio est i te. Omnes letant in leticia ⁊ exultatōe. omnes letant in deo / c⁹ aspectus ē pius ⁊ benignus ⁊ facies decora / eloquiū dulce / delectabilis est ad videndū / suauis ad habendū / dulcis ad p̄fruendū. ip̄e deus ppter se placet / ppter se sufficit ad meritū ⁊ sufficit ad p̄miū

Nec extra illū aliud quicquid quā totū in illo inueniunt quicquid
 desiderat. semper libere aspicere semper intueri. semper haberi. spiritus in illo
 delectari et spiritus illo perfrui. In illo claustrat intellectus et purificat
 affectus ad cognoscendum et diligendum veritatem. et hoc est totum bonum
 hominis scilicet noscere et amare creatorem suum. Que ergo nos agit ves-
 tia videri sitire alias supbire absinthium habere mundi sequi naufragia
 vite labentis pati infortunium. impie tyrannidis ferre dominium. et non
 magis conuolare ad felicitatem sanctorum et ad societatem angelorum. ad
 solennitatem supernę leticie. ad iocunditatem contemplatiue vite. ut possi-
 mus ad potentias domini intrare et videre superabundantes diuitias bo-
 nitatis eius. ibi notabimur et videbimur quod dulcis est dominus et quod magna
 multitudo dulcedinis eius. videbimur glorie decorem. sanctorum spiritus do-
 rez et regie potestatis honorem. ibi cognoscemus patris potentiam. filij
 sapiam. spiritus sancti benignissimam clementiam. et ita habebimur noticiam
 illius summe cunctans. Nunc a nata corpora per corpus videmus. yma-
 gines etiam corpus per spiritum sanctum cernimus. tunc vero ipsam verita-
 tem puro mentis intuitu videbimur. O beata visio videre deum in seipso
 et eum in nobis et nos in eo felici iocunditate et iocunda felicitate. Ibi
 enim quicquid desiderabimur totum habebimur. nihil amplius desiderantes
 et quicquid videbimur amabimur. ipso amore beati sumus dulcedine a-
 moris et suauitate contemplationis. Nec erit summa illius felicitatis
 quod intelliget in suo puro esse sincera diuitas. comprehendet ibidem
 incomprehensibilis cunctas. patebunt archana diuitatis. videbitur et
 amabit deus. Et hec visio et hec delectatio totum cor hominis implens
 et satias tota erit beatitudinis consumatio. vna erit omnium lingua
 iubilatio indefessa. vnum affectus amor eternus. patebit veritas. im-
 plebit caritas et erit integra corporis et anime societas. Gulgebit si-
 cut sol humanitas glorificata. quæta erit carnis et spiritus sanctas. an-
 gelorum et hominum vnum erit gaudium. vnum colloquium. vnum communium.
 nec languebit amor. nec liquecet dilectio. presentibus omnibus bonis
 nulla erit dilatoris afflictio. quod beatifica diuine maiestatis presentia
 omnibus erit omnia et erit in comuni omnium omnipotentia. sapientia. pax in-
 stitue intelligetia. non erit in illa parua diuersitas linguarum sed pacifica et
 concors concordia morum et affectuum. In torquete illius voluptatis nil
 appetet ultra cumulata societas tanta erit ibi felicitas. siquidem ibi
 erit cumulus felicitatis. superueniens gloria et superabundans leticia.

Sz ad hec qs ydoneus pfecto ver⁹ penitēs / bon⁹ obediēs / amabi
 lis soci⁹ fidelis seru⁹. Ver⁹ enī penitēs sp ē ī labore ⁊ dolore . do
 let ⁊ pteutis / laborat p futis cauēdis ⁊ gaudijs acq̄rēdis. Bea
 ta siq̄qz penitētia ē sine int̄missione ⁊ peccatis dolere / plāgat cō
 missa ne cōmittat plāgenda / id ē ne faciat illa q̄ debeat plangi id ē
 ne itez peccet. Trusor nāqz ē ⁊ nō vere penitēs q̄ adhuc agit qd̄
 penitebat. Si ergo vis ver⁹ penitēs esse cessa a p̄dō ⁊ noli ampli
 us peccare . quōz inanis ē penitētia qm sequens cōm̄nat culpa.
 Bon⁹ obediēs dat suū velle ⁊ nolle ī man⁹ sui p̄fidentis vt dice
 re possit illud ps. Paratū cor meū ⁊ paratū cor meū . q̄si dicat
 paratū ad q̄cunqz p̄cepis facere : paratū ad nutū nutui dñi obe
 dire . paratū tibi vacare / p̄xmis mīstrare ⁊ meip̄m custodire / ⁊
 ī celestīū cōtemplatōe requiescere. Amabilis soci⁹ oībus ē officosus
 ⁊ nulli onerosus : q̄a deuot⁹ est ad dñm / benign⁹ ad p̄ximum / so
 brius ad mundū . dñi seru⁹ p̄ximi soci⁹ / mūdi dñs . sup̄iora habet
 ad gaudiū / cōlia ad cōfortiū . Inferiora redigit ad vtilitatē medi
 orz ⁊ ad honorez sup̄iorz . sup̄iora sequēs / inferiora trahēs . ab il
 lis possessus / illa possidēs . Fidelis seru⁹ sp ē ī cōtemplatōe dei
 ⁊ custodia sui . Custodie ergo tue p̄us adhibe omnē diligentīā . ⁊
 inde intelliges nunq̄ posse sufficere ad custodiendū tuā industua
 diuinā implorea clementīā . Itē ad cōtemplandū ī te creatoris tui
 voluntatez bonā bñplacentē atqz p̄fectā : angelicā exora tutelam
 patrodinūqz omnīū cū xp̄o regnantīū sp̄ roga . Curre p̄ omnes
 supplica singulis ⁊ simul omnes . et clamās dic . Misere mi mei mi
 seremi mei saltez vos amici mei . recipite fugitiū vestz s̄ frāt̄na
 lez ⁊ sanguineū ex sanguine redemptoris . Cū paup̄ stat ⁊ cla
 mat ad hostium ⁊ pulsat : apite pulsantū ⁊ ducite vsqz ad regem :
 vbi p̄strat⁹ iaceā corā deo iudice . vincā omēs miseras ⁊ necessi
 tates quas patior . ad postremū vero p̄lato tuo cor tuū cū omni
 p̄genie recōsigna vt nullū ī te remaneat peccatū qd̄ nō pura cō
 fessio debeat . Dñm ih̄m xp̄m ⁊ sup̄ cor tuū signaculū pone . xp̄s
 enī cordis hostiū custodit . ⁊ ē cordis hostiaū ⁊ p̄ illū ingrediāt
 ⁊ egrediant omnes familie . Cōsequent̄ assunt milia miliū ad fo
 res exteriorz sensuū accubantiū . nec alienigena auct̄ irrūpere ter
 ribiles illas ades hostiarij reuerentiā ⁊ angelorum custodiam .

¶ De discussione et recognitione sui .

Integritatis tue curiosus explorator: vitam tuā quotidiana dis-
 cussione examina. Attende diligens quantum pñdis vel quantum des-
 is: quālis sis in moribus: quālis sis in affectionibus quā similis vel dissi-
 milis deo: quā longe vel quā prope non loco inuallo sed morum affectionibus
 Stude ergo diligenter cognoscere te quā multo melior et laudabilior
 es si te agnoscas quā si te neglecto cognosceres cursus siderum: vires
 herbarum complexiones hominum: natus animalium: et haberes omnium cele-
 stium et terrestrium scientiam. Redde ergo te tibi et si non sepe vel semper
 saltem interdom. rege tuos affectus: coruge ad: dirige gressus ut in
 te nihil remaneat indisciplinatum. Pone omnes transgressiones tuas
 ante oculos tuos. statue te ante te tanquam alienum vel tanquam ante alium et sic
 teipsum plange. sic plora iniquitates et peccata quibus deum offendisti.
 Inuoca ei miseria tuas. ostende ei malicias aduersariorum tuorum
 Cumque te coram eo iactaueris lacrimis: deprecor te ut memor sis mei
 Ego enim ex quo cognoui te in christo diligo te. illic mentionem tui deferro
 ubi illiata cogitatio supplicium et iusta promeretur premium. ad alta-
 re namque domini ut precor: sto sed sacerdotes tua namque memorant miseria: tu
 vero mihi vice redde si me amaueris et orationum tuarum me participem
 feceris. ibi siquidem recordatione tecum presens esse desidero ubi pro te et
 tuis familiaribus deuotas coram deo preces fundis. Ne mireris si dixi
 presens. quod si me ideo amas quia ymago dei sum: ita tibi presens suus
 sicut tuipre tibi. quicquid enim tu es substantialiter hoc ego sum. ymago
 autem dei est omnis anima rationalis. proinde quod ymaginez dei in se quod tam proxi-
 mum quod se quod. et quod illa querendo in se inuenit: et in omni homine ean-
 dem cognoscit. Visio enim anime intellectus est. Si ergo te vides me
 vides quia nihil aliud sum ego quam quod tu. Et si deum diligis me yma-
 ginez dei diligis. et ego diligendo deum diligo te. et unum deum quae-
 mus et ad unum tendimus. spiritus muicem nobis praesentes sumus: sed in deo
 in quo nos diligimus. ¶ Qualiter sit se habendum in oratione

Quoniam ad orandum siue psallendum intraueris fluctuantium
 cogitationum tumultum exterius relinque: curamque exteriorum
 remitte obliuiscere ut soli deo possis vacare. Cieri enim
 nam potest ut aliquis aliquando cum deo loquat quod etiam cum toto mundo
 tacens fabulatur. Intende ergo illi quod intendit tibi. audi illum lo-
 quentem tibi ut exaudiat te loquentem sibi. Ita fiat si diuini lau-
 dibus psoluenois debita reuerentia et sollicitudine assistas ut singula
 verba sacre scripte diligenter attendas. non quod ego ista faciam dicendo

ſed qđ facere velle ⁊ nō facio: et nō feciſſe pemitet ſed facere piget.
Tu es cui maior gratia conceſſa eſt votis ac deuotis p̄dibus p̄i-
as dñi aures ad te flede: lacrimis ⁊ ſuſpirijs p̄ tuis exceſſib⁹ cle-
ment exora. atq; cātids ſpūalib⁹ i omib⁹ opibus tuis illū lauda
⁊ gloufica. Nihil enī ſup̄mis ſpiritib⁹ magis ſpectare libet. nihil
ſummo regi iocundi⁹ exhibet. Sicut enī teſtat: ſacrificijs laudis
honorificabis me. O qđ felix eſſes ſi tu ſpūalibus oculis ſp̄intuū
poſſes quō p̄ueniunt p̄ncipes cōiuncti p̄ſalientib⁹ in medio iuuecu-
lax t̄mpamſtriaz: videres p̄culoubio qđ cura qđ t̄pudio int̄ſint
cātantib⁹: aſſiſtunt orātibus / aſſunt meditantib⁹ / ſup̄ſunt q̄ſcēn-
tibus p̄uidentibus atq; p̄curātibus p̄ſunt. Diligunt ſiquidem nos
cōduces ſup̄ne patrie p̄rātes ⁊ p̄ his qđ hereditatē cupiunt ſalutis
ſolliate cōgaudent ⁊ cōfortāt / inſtruūt p̄regunt p̄uidentq; omni-
b⁹ omēs. Ip̄i enī deſiderāt aduentū noſtrū. quōz de nob̄ exp̄dāt
ciuitatis ſue ruinā reſtaurari. Diligent querūt ⁊ libent audiunt
bona de nob̄: ſolliate diſcurrūt inter nos et deū noſtrū medijs: ge-
mitus noſtros ad eū fideliter portātes ⁊ ipſius grām deuotiſſime
reportātes. Nō dedignabunt eſſe ſocij noſtri qđ iam facti ſunt mi-
niſtri noſtri. Exultare eos fedm⁹ qñ cōuerſi ſum⁹ ad p̄mitētiāz
feſtimem⁹ ergo de nob̄ eoz leticiā adimplere. De tibi quicunq; eſt
qđ deſideras redire ad vomitū: reuertere ad lutū. puta ſne placatos
eos habere in iudicio q̄s tanto ⁊ ſpato vis p̄uare gaudio. Exul-
tauerunt qñ venim⁹ ad religionē: tanq; de his q̄s de infern po-
ta cernerēt reuocari. Quid vero erit nūc ſi ab ip̄a ianua paradi-
ſi vident redire ⁊ retroſum abire eos qđ iam alterā pedem habe-
bant in celo. Nā ſi corpora habem⁹ inferius ⁊ corda ſuſum: ita
altez pedem locam⁹ i celo. Currām⁹ ergo nō paſſib⁹ corpis / ſed
affectibus ⁊ deſiderijs ⁊ ſuſpirijs: quōz nō ſolū angeli ſed angeloz
creator nos expectat. Expectat enī nos de⁹ pater vt filios ⁊ heres
de⁹ nos cōſtituat ſup̄ omia bona ſua. Expectat nos dei filius tan-
q; dei fratres ⁊ coheredes vt fructū ſue natiuitatis ⁊ p̄edū ſui ſc̄i-
guinis deo patri offerat. Expectat nos ſpūs ſand⁹. ip̄e ſiquidē eſt
cauſas bonitas ⁊ benignitas in quo ab eterno p̄deſtinati ſumus.
nec dubiū eſt quin p̄deſtinationem ſuā adimpleri velit. Ergo qđ
omnis celeſtis curia nos expectat ⁊ deſiderat deſideram⁹ eā et nos
quanto poſſumus deſidero. Cum magna nanq; rubore ⁊ cōfuſiōe

illuc pueniet. q̄squis eā vehement̄ videre hic nō desiderat. q̄cunq̄
 vero hic vigilat iugi orōe ⁊ assidua meditacōe seu cōtemplacōe in
 illa ouersat ⁊ secur⁹ hinc egrediet̄ ⁊ cū magna leticia illuc suscipi
 etur. Ubicunq̄ ergo fueris intra temetip̄m ora. si lōge fueris ab
 oratorio noli locū q̄rere q̄n̄ tuipe locus es. si fueris ī lecto aut in
 alio loco ora. Est enī ibi templū ubi frequent̄ orandū ē. et flexo
 corpe mēs euigēda ē ad deū Sicut enī nullū est momentū quo hō
 nō utat̄ dei bonitate ⁊ mīa: sic nullū debz esse momentū q̄ eū p̄sen
 tez nō habeat ī mēoria. Sz̄ didis. ego quotidie oro ⁊ orōis mee
 fructū nō inuenio nec aliquē video: s̄ sicut accedo ad illā sic rece
 do. nemo mihi r̄ndet. nemo q̄spiā donat s̄ incassum video: laboras
 se. Sic loquit̄ hūana stulticia nō attēdens q̄d inde p̄mittat ver
 tas dicēs. Amen amē dico vob̄ q̄cquid orātes petitis credite q̄a
 accipietis ⁊ fiet vobis. Noli ergo vilipendere orōz tuā quōz ille
 ad quē oras nō vilipēdit. s̄ anteq̄ egrediat̄ de ore tuo iubet eam
 inscribi ī libro suo. Et vnū e duob⁹ indubitant sp̄are debemus.
 quōz aut dabit nob̄ q̄d petim⁹ aut q̄d nouit vtili⁹ esse.

Cogita ergo o deo q̄cquid meli⁹ potes. de te q̄cquid deter⁹
 uales. de te minus de illo vero ampli⁹ credere debes q̄ po
 tes cogitare. Omne enī temp⁹ in q̄ de deo nō cogitas hoc repu
 ta vel estima p̄diuisse. omis siq̄q̄z res aliena ē a nob̄: temp⁹ aut
 tantū nostrū ē. vaca ergo tibiip̄i ⁊ ubicunq̄ fueris tu⁹ esto noli
 te reb⁹ tradere s̄ cōmēdare. Quocunq̄ loco fueris cōgitatōs bo
 nas tracta ⁊ aliq̄d salutare ī anīo tuo versa. Omis siq̄q̄z locus
 ad cogitandū ⁊ ad meditandū est cōgru⁹. Quota ergo facultate
 animū colligēs libere tecū habita ⁊ ī altitudine cordis tui cōabula
 ibidem cenaculū grāde stratū xp̄o exhibe. mens nanq̄ semper est
 apud deū. illū añ oculos semp̄ habere debem⁹: p̄ quē sum⁹ viuim⁹
 ⁊ sapim⁹. ip̄m nanq̄ vt essem⁹ auctorē habemus. ip̄m vt sapien
 tes sim⁹ debem⁹ habere doctorē. et vt beati simus etne suauitatis
 largitorē. Et ī hoc ymaginē ip̄i⁹ hoc est illi⁹ summe tūmitatis co
 gnoscim⁹ in nob̄. Nā sicut ille sapiēs ⁊ bonus sic ⁊ nos p̄ modū
 lo nostro simus ⁊ nos esse scimus ⁊ illud esse ⁊ noscere diligimus
 Utere ergo teip̄o velut dei templo p̄pter illud q̄d in te est simile
 deo. Nonoz siquidem summus deo est ipsum imitari et venerari.

Imitatus illū si pius es. templū enī sanctū est mēs pīi ⁊ altare optimū corp⁹ eius. Veneratus illū si misericors es omib⁹ ⁊ pi⁹. Idō stia siq̄q̄ acceptabilis deo ē bñfacere ⁊ deo p̄ omib⁹. fac omīa sicut fili⁹ dei ut dign⁹ sis eo q̄ filium te vocare dignat⁹ est. In oī bus vero q̄ agis deū esse p̄sentē sato: p̄sentē cognosce. Caue ergo in eo ne qd̄ male delectat vel v. fio vel cogitatio tua demoret. nec dicas nec facias qd̄ nō licet. s; si libet ne aliq̄ dicto vel facto deum offēdas: q̄ ubiq; p̄sens cernit q̄cquid facis. Magna tibi custodia necessaria ē quōz aī oculos iudicis cūcta cernētis existis. Cū illo tñ sp̄ secur⁹ es si te talē preparaueris ut tecū atesse dignē qui si tecū nō est p̄ grāz adest tñ p̄ v̄mōidā. s; ve tibi si illa ē tecū imo ve tibi si illa tecū nō est. Illi nāq; irasat⁹ de⁹ quē peccantē nō flagellat. Nā quem hic flageliādo nō emēdat in futuro grauius damnat.

De custodia cordis.

Certū est quōz mors tibi ubiq; minat: ⁊ yabolus ubiq; insidiat⁹ ut rapiat animā tuā qñ egrediet⁹ de corpe tuo. Tu vero noli timere quōz deus te inhabitat ut eripiat te a morte ⁊ a demone. fidelis enī soci⁹ ē deus nec deserit sp̄antes in se. nisi ip̄e p̄mitus deserat. Deserit autē cū cor p̄ p̄uas cogitationes ⁊ inuiles discurrit vaga mēte. idcirco omī sollicitudine ⁊ custodia illud custodire ⁊ tenere debes ut in illo requiescere possit. Omis q̄ppe creatā q̄ sub sole est i vanitatib⁹ mūdānis occupat⁹. Nihil humano corde sublimi⁹ nihil nobili⁹ nihilq; deo simili⁹ inuenit⁹: quāp̄pter nihil aliud a te querit de⁹ nisi cor tuū. Mūdo ergo illud p̄ purā cōfessionē ⁊ assiduā oratōz ut mūdo corde deū videre possis p̄ cōtinuaz dei arcūsp̄ctōz. In omī loco esto ⁊ subiectus ⁊ intentus. Compone mores tuos ut sis inde pacat⁹. Dilige omēs homīes ⁊ omib⁹ te amabilē exhibe ut sis filius dei. sic eris bon⁹ monach⁹ sanctus humilis et red⁹. et cū talis fueris memento mei. De mibi quia ista dico ⁊ nō fado ⁊ si fado aliqñ non tñ p̄severo. ista habeo i memoria ⁊ nō teneo in vita. habeo i sermōib⁹ ⁊ nō in morib⁹. legē in corde ⁊ ore rumino ⁊ cōtraria legi dei ago. lego i ea de religione s; plus diligo led ionē q̄ orationem. Sextamen nihil aliud me docet tota diuina scripta nisi religionē amare: veritatem seruare: cautatē habere. Ego autē miser ⁊ miserabilis citius curro ad lectōz q̄ ad oratōz. libentius volo legere

quod missas auscultare. Expectat me quis volens de necessitate sua mihi loqui: ego vero aliquem librum accipio quod iste vel ille velit habere: lego in illo et legendo amitto caritatis fructum/pietatis affectum, concupiscentie fletum/missarum utilitatem/celestium contemplationem. Nihil tamen in hac vita dulcius sentitur/nihil auidius sumitur/nihil aliud mentem ab omni amore mundi ita sepat: nihil sic animam contra temptationes mundi roborat: nihil ita hominem excitat et adiuuat ad omne opus bonum et ad omnem laborem.

De vagatione mentis.

Miserere mei deus quod ibi plus pecco ubi peccata mea emendare debeo. In monasterio namque sepe dum oro non attendo quod dico ore. ore quodcumque oro sed mente foris vagante fructu orationis privor. Corpe sum intus sed corde et mente sum foris et ideo perdo quod dico. parum enim preest sola voce cantare sine intentione cordis. Propterea magna puerilitas seu insania est quando cum domino maiestatis loqui presumimus: et insensati aures ab eo auertimus et nescimus ad quod ineptas fabulas cor convertimus. Magna enim insania est et grauius vindicanda cum vilissimus pulvis loquentem ad se contemnat audire creatorem vniuersitatis. Ineffabilis vero est diuine dignationis bonitas quod quotidie conspiciat nos infelices: aures auertentes: obdurantes corda nostra. et nihilominus clamat ad nos. redite paruulatores ad cor: vacate et videte quod ego sum deus. Quia loquitur mihi deus in psalmo et ego illi nec tamen cum psalmum dico attendo cui sit psalmus. idcirco magnam iniuriam deo facio cum illum precor ut precem meam exaudiat quam ego ipse eam faciendo non exaudio quod eam faciendo deprecor illum ut mihi intendant: ego vero nec mihi nec illi intendo. sed quod deterius est immunda et inutilia in corde versando fetorem horribilem eius aspectibus ingero.

De instabilitate humani cordis

Nihil corde meo fugacius quod quatenus me deserit et per prauas cogitationes defluit toties deum offendit. Cor meum cor vagum vanum et instabile et inscrutabile dum suo ducit arbitrio et diuino caret consilio et auxilio in seipso non potest consistere sed omni re mobili mobili. per infinita detrahitur et hac illac per innumerabilia discurret. et dum per diuersa regitur quod non inuenit sed in labore miserum et regere vacuum manet: sibi non concordat a se dissolvitur a se resilit/voluntates alternat consilia mutat edificat noua deserit vetera: eademque iterum alio et alio mutat morem et ordiat quod vult non vult et nunquam in eodem statu permanet.

Sicut enim molendinum velociter voluit et nihil respuit sed quicquid imponitur molit. si autem nihil imponitur seipsum consumit. sic cor meum instabile semper est in motu et nunquam quiescit: sed siue dormiam siue vigilem somniat et cogitat quicquid illi occurrit. Et sicut molendinum arena si imponitur exterminat: pix inquinat: palea occupat sic cor meum cogitatio mala perturbat: immunda maculat: vana inquietat et fatigat. Itaque cor meum dum futurum non curat gaudium nec diuinum futurum querit auxilium. Ab amore celestium elongatur. et in amore terrestrium occupatur. Cumque labitur ab illis et inuoluitur istis: vanitas illud recipit: curiositas deducit: cupiditas alligat: voluptas seducit: luxuria polluit: torquet inuidia. turbat iracundia: ciuidat tustidia: sicque cum millemodis casibus submergit omnibus vicibus. quomodo enim unum deum qui ei sufficere potuit vel poterat dimisit. Per multa dissipatur huc illuc: querit ubi requies esse possit. et nihil inuenit quod ei sufficiat donec ad ipsum redeat. In cogitatione in cogitationem ducitur et per varias occupationes et affectiones variatur. ut saltem vanitate ipsarum impleatur quare qualitate satuari non potest. Sicut labitur cordis miseria diuina subtrahitur gratia. Cumque ad se reuertitur et cogitat quid cogitauit nihil reperit quod non opere fuerit: sed importuna cogitatio que componit multa de nihilo. sic denique recipit ymaginatio quasi demonum illusio. Imperat mihi deus ut prebeam illi cor meum. et quia imperanti deo non sum obediens et subditus mihi sum rebellis et contrarius. Unde mihi subiugari non potero donec illi subiectus fuero. Michique seruiam nolens qui nolo seruire volens. Ideoque cor meum plus machinatur uno momento quam omnes homines de mundo perficere possent in uno anno. Cum deo non sum vnus et ideo cum meipso sum diuisus. Cum illo vero vnus non possum nisi per caritatem: nec illi subiectus nisi per humilitatem: nec vere humilis esse nisi per veritatem: expedit ergo ut in veritate me discunam et cognoscam quam vilis quam fragilis et quam labilis sum. deinde cum omnes miseras meas cognouero necesse est ut illi in heretam per quem sum sine quo nihil sum et nihil facere possum. Et quia a deo peccando recessi: nisi per veram confessionem ad illum redire non possum. Sciteu ergo oportet quod fatendum est quia nunquam eo modo aut ea intentione quo peccaui peccata confessus sum: nec omnia recordatus sum. Aut propter vetustatem aut propter multitudinem.

que confessus sum non sum pure cōfessus. ppter turpitudinē cōfessionem meam diuisi ut diuersis sacerdotibus diuersa manifesta rem. et ita uenia carui ad quā p partes uenire putauī. Execranda namq; fidiō est peccata diuidere & sup̄ficietenus radere & non intussecus eradicare. non enī est v̄ilis cōfessio nisi in oris ueritate & cordis puritate. et ut tres sint q̄ testimoniū dant in celo: pater / filius & sp̄ritus sand⁹. Ad damus testes sacerdotes cordi & ori. ut in ore duorū vel trium testiū stet omne uerbū. Sed diuis sufficit m̄hi soli deo confiteri quia sacerdos sine eo absoluerē non potest. ad qd̄ nō ego sed beatus iacobus respondet dicens. Cōfitemini alterutq; peccata uestra. Conueniēs namq; est ut nos q̄ peccando deo contumaces fuimus / penitendo supplices sacerdotibus & ministris eius simus. Et homo qui ad gratiam dei cōseruādam mediatorē non eguit: iam eam nisi per mediatorē non possit habere. Gemat igit et suspiret & anxius p peccato timeat et expauescat. sollicitus discurrat auxiliatores & intēssores querat. p̄sternat se humiliter homi qui humiliter a stare noluit creatori. Nam & hoc saluberrimū est ut corde peniteat & ore delictum suū confiteatur: ut deus qui p̄sens adest cor p penitentiam cōpungat deinde assit ut penitendū peccatorū ueniam tubuat. qd̄ si forte peccator uere peniteat & inueniente articulo necessitatis ad cōfessionem uenire nō possit. Cōfidenter credere debemus qd̄ summ⁹ sacerdos complet in eo quod non potest mortalis. Et iam apud deum factum constat quod homo uere uoluit sed non ualuit adimplere. quia confessionem non contemptus exclusit / sed impediuit necessitas.

De confessione religiosi.

In capitulo ubi peccata mea emēdare debui peccatis peccata adniti. cum de illis proclamatus fui aut aliquo modo excusauī aut ex toto negauī. aut quod detest⁹ ē defendi & impatiens respondi. Cum enim nullū sit peccatū a quo non sim aliquo modo contaminatus aut contaminauī non possum. iustum est ualde ut omni occasione remota emendationem p̄mittam. Unde & ut de quocūq; clamem qd̄ sic liberaui ualeam a peccato p̄petrato aut p̄petrādo

Multitudine iniquitatum mearum expauescens aliorum iniquitates reprehendere timui: et ideo mortis actor exultans quia iure quod clamando expellere potui non expuli. Indignatus sum aduersus alios quod me de vitijs meis arguebant: et quod amare debui odiui. Illa que mihi nocebant vel displicebant desideravi ut non essent: sciebam tamen quod in natura sui erant bona et a bono factore facta: sed ideo mihi nocebant quia malus eram et male eis vivebam: nihil enim mihi contrarium est nisi ego ipse. Mecum est quicquid mihi nocere potest: et ego ipse mihi satana sum. Optavi ut deus peccata mea nesciret aut punire nolet aut non possit: et ita volui deum esse insipientem et iniustum et impotentem: quod si esset deus non esset. Non est superbia super superbiam meam: propterea longe a salute mea verba delictorum meorum. Suspecta quidem est deo superbia: nec fieri potest ut cum dei gratiam reuertatur. Diuersum vitijs hospitium nec in eodem habitant animo quibus non licuit cohabitare in celo: in celo nata est sed velut immemor qua via intus cecidit: illuc postea redire non potuit. Cum aere pluuia vel nimio frigore turbatus fui aut calore contra deum inimicis murmuraui. Omnia namque que ad vsum vite accepimus ad vsum culpe conuertimus: quapropter dignum est ut quod in cunctis peccauimus in cunctis seruamur. Sepe ad sacrum ministerium vocem fregi ut dulcius cantarem: magis delectabar in vocis modulatione quam in cordis compunctione. Deus vero cui non abscondit quicquid illicitum perpetratur non quod vocis lenitate sed cordis puritate. Nam dum cantor mulcet populum vocibus deum iruitat peruis moribus. Licentia loquendi vel aliquid faciendi sepe nimiam importunitate vel calliditate a prelatiis meis extorsi: non attendens miser: quod ille se dedit quod apte vel occulte satagit ut hoc ei pater spiritualis iniungat quod ipse desiderat. Nec cum vel cultellum vel aliud vile multotiens desideravi nec confessus sum: quia peccatum non extirpabam propter rei vilitatem: verumtamen multum distat quicquid substantia vilis vel preiosa requiratur dum equaliter sit corruptus affectus. Non enim cultellus viduum est sed cultelli appetitus: neque auxilium viduum est sed auxilii cupiditas. In labore non laboravi: quantum debui vel quantum potui. In silentio enim fui aduersus quod est magnus peccatum. In silentio namque sic nemo debet esse aduersus ut in eo si silentio utilitas non cogitet proximi: nec sic aduersus ut contemplationes

nō requat rei. pax enī p̄fidet sibi q̄ alteri non p̄est cum potest

De vicijis me iactaui putās esse insigne. **D**e iactātia. **V**tutis vbi erat lapsus cum mīs. de v̄tutibus etiaꝫ vicia feci. Iusticia nāq̄ dū suū excedit modū crudelitatis viciū gignit. et mīma pietas ī dissolutōꝝ discipline discurret. et sic sepe viciū est qd̄ v̄tus putat. Sicut remissa segm̄des mansuetudo credit. et piguidiei viciū q̄etis v̄tuteꝝ imitatur. Simxi me esse qd̄ non erā. dixi me velle qd̄ nolebā. aliud ore dicebā et aliud corde voluebā. et ita sub ouina pelle vulpmā cōsēctiaꝫ abscondēbaz. vulpina plane cōsēctia est tepida cōuersatio / animalis cogitatio / fida cōfessio / breuis et rara cōpundio / obediētia sine deuotōe. oratio sine intentōe / lectio sine edificatōe / sermo sine circūspēctōe. O q̄ dura sunt mihi ista q̄ loqr̄ quōꝝ meip̄m feruo loquēdo. v̄xtamē q̄a me peccatōrē nō nego s̄ peccatū meū cognosco eut forsitan apud deū piū iudicē venie impetratio ip̄a cōgnitō culpe. Dicā ergo. miser ego dicā culpā meā si forte sua pietas moueat ip̄m. dicam peccatū meū quōꝝ cōgnitio peccati initū est salutis. Magnā porto coronā et vestē rotundā. regulā seruo. ieiunioꝝ. statuta psallo. huius s̄ cor meū lōge ē a deo meo. exteriore sup̄fideꝝ intus salua mihi om̄ia arbitror nō sentiēs. vermē interioreꝝ q̄ interiora corrodit. Comederūt alieni robur meū et ignorauī. et ideo p̄gēs totus in ea q̄ foris sunt et ignarus interioꝝ meoꝝ. sicut aq̄ effusus sum et ad nihilū redactus sum. p̄teritoꝝ obliuiscēs. p̄sentia negligēs. futura nō p̄uidēs. ingrat⁹ sum ad bñfida. p̄nus ad mala et tardus ad bona.

De reprehensione suiip̄s.

Imeip̄m nō inspiāo nescio meip̄m. si aut̄ meip̄m inspiāo nescio tolerare meip̄m. tanta inuenio ī me q̄ digna sunt rephensione. et q̄nto sepius et vtili⁹ me discussio tāto plures abhomiātōs ī angulis cordis mei inuenio. Ex q̄ nanq̄ peccare cepi nunq̄ vnū dieꝝ sine peccato trāshui nec adhuc peccare desisto. s̄ de die ī diē peccatis peccata addo. et ea p̄ oculis habeo. nec gemo. erubescenda video nec erubesco. dolēda intuoꝝ nec doleo quod est mortis signum et damnatōnis iudiciū. Membrū enim quod dolorem non sentit mortuum est. et morbus insensibilis est incurabilis. Leuis sum et inscius sum et dissolutus. nec me corugo. sed ad peccata que confessus sum quotidie et semp̄ redeo.

nec caueo foueaz in quam cecidi vel alios cadere vidi. Cunctis plorare et orare deberem pro malis que feci et pro bonis que tacere neglexi pro dolor verum est michi in contrarium. Nam tepui et fugui a feruore orationis iam sine sensu fugiuis remansi. et ideo flere meipsum non possum quoniam gratia lacrimarum recessit a me.

¶ Capitulum. xiiij.

Deccata mea celare non possum quod ubique vado conscientia mea mecum est secum portans quicquid in ea posui siue bonum siue malum. seruat viuo restituet defuncto depositum quod seruandum accepit. Si male facio adest illa. Si autem bene facere video et inde extollo. illa adest viuo super mortuum. ubique est mihi confusio peccati inseparabilis per qualitate depositi. Sic in domo propria a propria familia habeo accusatorem et testes iudices et tortores. Accusat me conscientia. testis est memoria ratio iudex. voluptas carcer. timor tortor. oblectamentum tormentum. Que quot namque fuerunt oblectamenta mala tot erunt tormenta. Nam inque punimur unde delectamur.

¶ Capitulum. xiiij.

Adiuuam me domine deus quod inimici mei animam circumdederunt scilicet corpus mundum et dyabolus. A corpore fugere non possum nec ipsam a me fugare. Circumferre illum nocere est quod alligatum est mihi. premere non licet. sustentare cogor. et cum illum impinguo hostem meum aduersum me nutrio. Si enim satis comedo et illud robustum fuerit sanitas et fortitudo eius mihi aduersum me. Mundum vero circumdedit me et obsedit undique per quos portas quinque sensus corporis mei. sagittis suis me vulnerat et mors intrat per fenestras meas in animam meam. quia respicit oculum et mensuram sensum auertit. audit auris et intentationem cordis inflectit. odoratus cogitationem impedit. os loquitur et fallit. per tactum vero ardor libidinis per aliquam parua occasione excitat. et nisi cito respuam et expuam totum corpus estuat et occupat vult et incendit. primo carnem modicum titulat. deinde delectatione turpi virtutem meam maculat. et ad extremum per prauitatis assensum mentem subiugat. Porro dyabolus quem videre non possum et ideo minus ab eo mihi cauere. tetendit arcum suum et in eo sagittas suas ut sagitet me. parauit ut absconderet laqueos. dixit quis videbit eos. Laqueos ponit in auro et argento et in omnibus quibus adutimur cum in illis male

fol. 109

delectamur & illaqueamur. Nec solum laqueum ponit sed viscū. Viscus est amor possessionis / affectus cognationis / cupiditas honoris / & carnis voluptas / quibus inuiscatur & irretitur ne penitus contemplationis per plateas superne syon possit volare. Sagitte diaboli sunt ira / inuidia / luxuria quibus anima vulneratur. Et quod ille qui iacula eius extinguere possit. **XXIX.** Prohibeo his telis percuti sepe fidelis. Ideo mihi quia ubique bella undique tela volant undique temptamenta / undique picula / quocumque eo / quocumque me verta nulla securitas. et que mulcent & que contumescunt / & que ut instant omnia timeo. Esuriet et refectio / somnus & vigilia / labor & quies pugnant contra me. Nec minus est mihi suspectus iocus quam ira. Multos siquidem iocando scandalizavi. nec minus vereor prospera quam aduersa: nam prospera suauitate sua incautum me reddunt & adiciunt. aduersa vero quia aliquid amant uolunt habent / ut potio amara me suspectum & timendum faciunt. Magis timeo malum quod fado in occulto quam quod fado in aperto. malum namque quod nemo videt nullius reprehendit. et ubi non timeat reprehensor securus accedit temptator & facilius perpetratur iniquitas. Nimirum quia ubique est bellum. ubique piculum ubique est timendum. Et sicut in hostili regione versantibus hostibus hac illaque circumspiciendum est: et ad omnem strepitum circumagenda est ceruix. Caro mihi suggerit molitia. mundus vana. diabolus amara. Quia multoties carnalis cogitatio importune mentem meam pulsat / de cibo de potu de somno ceterisque similibus ad carnis curam pertinentibus. Caro mihi loquitur de ambitione seculi de iactantia de arrogantia. cogitatio vana in corde versatur de mundo. Quando autem ad iram & iracundiam & amant uoluntatem prouocor dyabolica suggestio est. cui non aliter quam ipsi dyabolo resistendum est: nec aliter ab ea cauendum est quam ab ipsa damnatione. Demonum est suggestiones malas suggerere / nostrum est non consentire. Nam quotiens resistimus dyabolum superamus angelos letificamus deum honoramus. Christus enim nos hortatur ut pugnemus. & adiuvat ut vincamus. quia certantes in bello expectat: deficientes subleuat / & vincentes coronat eterna vita. ad quam nos perducit dominus ihesus christus amen.

¶ De pugnatione hominis
¶ Caro mea lutum est ideo lutosas & voluptuosas **¶** mis
 cogitationes habeo ab illa: vanas & curuosas a mundo

a dyabolo amaras & maliciosas. Isti tres inimici me impugnant et psequuntur. nunc aperte / nunc occulte / semp autem malido se. Dyabolus enim plus confidit in adiutorium carnis quod domesticus hostis magis nocet. Illa vero ad subuersionem meam cum illo fedus inijt utpote de peccato nata & in peccato nutrita nimis corrupta ipsa origine. sed multo amplius viciata praua consuetudine. Inde est quod caro concupiscat aduersus spiritum que assidue murmurat & impatiens est discipline. quia illicita suggerit / nec obtemperat rationi / nec inhibet illo timore. huic accedit / hanc adiuvat hanc utique vitatur serpens ille tortuosus hostis humani generis. cui nullum est aliud desiderium / nullum aliud negotium / nullum aliud studiū nisi perdere animas nostras. Idcirco qui iugiter malū machinatur argute loquitur / artificiose suggerit / callide decipit / illicitos motus sufflat. & venenatas cogitationes inflamat. mouet bella / nutrit odia / incitat gulam / mouet libidines. desideria carnis instigat / peccati occasiones parat / & mille nocendi vitibus corda hominū pulsare non cessat. hic est qui baculo nostro nos cedit / & cingulo proprio manus nostras ligat: ut caro quod data est nobis in adiutorium fiat nobis in ruinam & scandalū. Grauis ludā est & grāde periculum aduersus domesticum hostem pugnare / maxime cum nos aduene simus & ille diuis suam inhabitat regionem / nos exules sumus et peregrini. Magnum quoque discrimen est aduersus dyabolice fraudis insidias vel astutias tam crebros modos & tam cōtinuos sustinere cōflictus. quē non tantū astutū facit natura subtilis: sed etiam longa execratio malicie eius.

Sripe me de inimicis meis de vicijs & ab his qui oderunt me quōm confortati sunt super me. Ego vero qui usque ad hanc diem vixi contra me alias cōtraue iam per tuas grāz mihi viuere incipiam. Sic enim viuere debemus ut cum corpore a vermibus deuorari incipiat in sepulcro anima letetur cum sanctis in celo. Illuc spiritus dirigendus est qui iterum est. Illuc festinare debemus ubi semper viuimus & ubi mori amplius non timeamus. Si sic amamus instabile & caducum ubi cum tanto labore viuimus / ubi comedendo bibendo dormiendo vix carnis necessitatibus satisfacimus / multo magis amare debemus eternā vitam ubi nullū laborē sustinebimus.

ubi summa semp iocunditas / summa felicitas / felix libertas & felix beatitudo: ubi similes erunt homines angelis dei / et fulgebunt iusti sicut sol in domo patris mei. Qualis qualis putatis tunc erit splendor animarum quando solis splendore habebunt corpora: nulla ibi erit tristitia: nulla angustia / nullus dolor / nulla mors / sed perpetua sanitas semp ibi perseverat. Non surgunt ibi mades neque carnis miseria: nulla est ibi egrotatio / nulla omnino necessitas / non est fames / non sitis / non frigus / non estus / non lassitudo ieiunij / nec ulla temptatio inimica. non peccandi voluptas / non delinquendi facultas: sed totum letitia: totum exultatio possidet. homines angelis sociati sine ulla carnis infirmitate manebunt in perpetuum. Ibi iocunditas infinita / beatitudo sempiterna / in qua qui semel suscipitur semp tenetur. ibi est requies a laboribus / pax ab hostibus / amenitas de nouitate. securitas de eternitate / suauitas atque dulcedo de dei visione. Et qui non habitare illic vehementer desideret & propter pacem & propter amenitatem & propter eternitatem & propter dei visionem. Nullus est ibi peregrinus / sed quicumque illic venire merebunt securi in propria patria manebunt. semp leti et semp satii de visione dei. Et quanto plus aliquis deo obediens fuerit / tanto amplius mercedem ibi accipiet. quantumcumque amplius deum amabunt tanto plus videbunt.

Ques hominis sicut umbra super terram & nulla est mora et tunc prope est dum distare videtur. Cur ergo homo thesaurizans in terra cum sine dilatione transeat & illud quod colligitur & ille qui colligit? Et tu homo quid fructum expectas de mundo cuius fructus ruina est cuius finis mors est? Utinam sapias & intelligeres ac nouissima prudenter prouideres. Scio quando qui per annos plurimos tecum vixit ad mensam sedit / cibum de manu tua sumpsit / in sinu tuo dormiuit / cum voluit tecum colloqui habuit: hic iure hereditario seruus tuus est. sed quia abeunte etate delicate nutruisti eum et vix peccasti contumax effectus leuauit calcaneum suum super caput tuum & te in seruitutem redegit & tui crudeliter dominatur. Sed fortasse dicis quis est hic? vetus homo tuus qui conculcat spiritum tuum: qui pro nihilo habet terram desiderabilem: quod sola quam carnis sunt sapit. Homo iste a natiuitate cecus est & surdus & mutus. inuenerat dies malorum & virtuti rebellis et veritati / inimicus crucis christi

deudet innocentēz & transeuntēz simpliciē / ambulat in magnis et
mirabilibus sup se. Merogantia & supbia ei⁹ plusq̃ fortitudo ei⁹
nullum timet / nullū reueret̃. dixit ī insipiētia sua non est de⁹ / ta
lesat bonis & pasat̃ malis alienis. immūdis cogitatōib⁹ versatur
& fatigat̃. in illis trāsgrediēs vsq̃ ad finēz. dissipat & dissipat p
pua sicut poigus / capit & rapit aliena sicut auarus & auo⁹. alit
turpitudinēz & ignominia cōgregat sibi similās & callid⁹ iram dei
prouocat. Homo iste tot⁹ in peccatis nat⁹ est & sic nutrit⁹ & ami
cus iniquitatis / filius mortis / vas ire in cōtumeliā aptus est & ad in
teutū. qui cū talis sit enarrat iusticias dei & assumit testamentū
dei p os suū odit disciplinā / pijat dñm suū p st tergū suū. cum vi
det furem currit cum eo / & cum adulteris portionem suam ponit
aduersus filium matris ponit scandalum. super te etiam thsau
uzat irā in die ire. Vult a te hereditatem tuam tollere & insuper
memoriam tuam super terraz auferre. & tu tantam iniuriam non
vindicas sed dissimulas / nec ei durum verbum loqueris nec vult
tum iratum ei ostendis / blandienti tibi arces / ludis cum illusoze
tu scis quia ysmahel est qui tecū ludit. lud⁹ iste n̄ est puerue nec
simplicitatis & ignorātie s̄ illusio ē anīe & mors. iā te in foueā qm
fedē p̄cipitabit / iam effeminat⁹ / iam iugo sūitutis misere pressus
sub pedib⁹ ei⁹ vilit̃ sculcaris. O miser & miserabil̃ hō q̃s te libe
rabit de vīculo impp̄ij hui⁹. Exurgat de⁹ & cadat armat⁹ iste
cadat & cōterat̃ iniqu⁹ ille. hic ē cōemptor dei / cultor sui / amic⁹
mundi / seru⁹ dyaboli. Quid tibi videt̃ si recte sentis macū dīdis
re⁹ ē mortis / crudifigat̃. Noli ergo dissimulare. noli differre / noli
parcere s̄ festinant / audacter / istant̃ crudifige hominē istū scz cru
ce xpī in q̃ est sal⁹ & vita. Ad qm si clamaueit crudifig⁹ tuus au
dit benigne respondetq̃. hodie mecū eris ī paradiso. O xpī pietas
o inoppinata erat sal⁹ miseri & tā grata & pbata ē dilectio / tā in
oppinata est dei dignatio / tam stupenda dulcedo / tam inuida man
suetudo vt qui ad eum clamaueit exaudiet quōz illū misericors
est. O quanta misericordia dei / ineffabilis mutatio dextere excelsi
Deu erat in tenebris / hodie in splendore lucis. heu in ore leonis
hodie in manu mediatoris. heu in porta infernī / hodie in delicijs
paradis. S̄ qd̃ prosint hē litere admonitōis nisi deleas o libro tue
osidētie litas mortis: q̃ nō p̄sunt scripta nisi te legas & intelligas

Va ergo opam interne ledioni: ut legens inspicias & cognoscas
 temetipm. ut legas et diligas xpm. ut pugnes & vincas mundū
 & omnes inimicū: q̄tenns labor tuus cōuertatur in requiem: lu-
 ctus in gaudium. et post tenebras hui⁹ vite videas ortum surgē-
 tis aurore. videas etiam in meridie solem iusticie: in quo sponsum
 cum sponso prospicies: vnum eundemq̄ dñm glorie hiesum xpm.
 Qui viuit & regnat p̄ omnia secula seculorū Amen.

Incipit liber beati Bernhardi de bona Conscientia.

Conscientia in qua anima p̄petuo mansura est edificā-
 da est sed prius mundanda. Et quis eam mūdabit
 p̄fecto deus & homo. homo p̄ cogitatōnes & affecti-
 ones: deus p̄ misericordiā & gratiā. Cogitatōnes &
 affectiones necessarie sunt in cōscientie emendatōe. cogitatōes in
 inuestigatōe veritatis. affectiōes in exercitātōe v̄tutis. Porro
 misericordia de et peccatum: gratia dat v̄tutem resistendi pecca-
 to. Nunc subtrahit peccatū coactionē. nunc immittit amaritudi-
 nem: plerūq̄ sanat affectiones. Gratia adiuvat ad bonum & de-
 fendit contra malū. erudit ad v̄trunq̄ discernendum. Beata est
 anima q̄ in pace firmata est. Cum exterius bella patiūt pax inter-
 ius et non turbat. Quotq̄ molestie foris p̄strepunt vsq̄ ad fili-
 diuz intus quietis non irrumpunt. quōz gustu intus dulcedinis
 tacta tōta est p̄ desiderium intus collecta. nec foris iam enormiter
 in carnis voluptate dissoluit quia totum intus possidet in quo de-
 ledatur. atq̄ ita in semetip̄a pacifica: dum nil foris appetit tota
 p̄ amorem intus requiescit. Et qñ tota ad internum gaudiū col-
 ligitur ad ymaginem dei reformatur quez in se venerat. Galem
 animam frequenter visitant & honorificant sancti angeli: v̄tp̄te
 dei templum et sancti sp̄itus habitaculum. Esto ergo templuz
 dei et deus excelsus habitabit in te. Anima enim deum habens in
 se templum dei est & diuina misteria in ea celebrant. porro etiam
 non studet in se consistere nec etiam amouere dei desiderū. et ideo
 p̄ oculos & aures aliosq̄ corporis sensus egrediet foris atq̄ in ex-
 terioub⁹ delectat. sed erit cū inuenerit portas istas clausas & tūc
 rediens ad se & vidēs se nudam & solam inextimabili confusione

et horrore concutiet. Et quia mundi consolator quiescit / illas qui
a deo intus in consuetudine dei non habebit. Non solum deus eam
dedignabitur visitare sed ipsam quidem male sibi consuetudine seipsum non
poterit tolerare. requiem in se non poterit habere / quod illum de
relinquit in quo habitare et quiescere debuit. Cogita in societate
aliorum ponit quia non poteris semper manere cum illo / et deinde elige
sodum / qui cum omnia subtrahenda fuerint fidem seruat dilectionibus
suis nec in tempore angustie recedit. Omnes igitur cordis distractio
nes et mentis fluctuationes in unum collige / et in solo deo totum
desiderium tuum fige. ut tibi sit cor tuum thesaurus desiderabilis mul
tum amabilis. Ipse enim frequenter visitat et libenter inhabitat
tranquillitatem cordis et odium quietem mentis. quod pax est et in
pace locus eius. propterea talem te prepara ut tecum assit deus. sit
ore / sit in corde / tecum eat et tecum redeat. Nisi tu prius dimise
ris eum nunquam te ipse dimittet. Ubicumque fueris nunquam solus esse
poteris si deus tecum erit. Munda ergo conscientiam et paratus esto
semper / ut quacumque hora venerit et tecum habitare voluerit pa
ratam sibi in te inueniat mansionem. Ipse namque dicit. facite mi
hi sanctuarium et habitabo in medio vestri. Studeamus ergo tem
plum dei edificare in nobis. Primum quidem ut in singulis nobis / de
inde ut in omnibus nobis simul habitet. quia non singulos dedignatur
neque vniuersos. Primum studeat unusquisque ne discedat ipse a seip
so : quod omne regnum in seipsum diuisum desolabitur / et domus super
domum cadet nec intuebitur / nec parietes inclinate sicut et maceue
depulsa. Vult habere anima corpori suo domum integram et exire
eam necesse est si fuerint a se inuicem membra eius dispersa. Videat
ergo et ipsa si desiderat christum per fidem habere in corde suo et in seip
sa videat et sollicita caueat ne a semetipsum membra eius dissident. id est
memoria / voluntas et ratio. Dignum habitaculum parat homo cum
nec est ratio decepta nec voluntas peruersa nec memoria inquinata.
Felix ipsa anima que ita domum sui corporis de peccatorum
sordibus studet emundare : et sanctis ac iustis operibus adimple
re. ut in ea non solum angelos verum etiam omnium angelorum habitare
delectetur. Munda domus cunctisque malis ab ea exclusis / omnibus
bonis impleatur. ne sit nobis necesse foris aliquid querere / quia
omnia foris secula reliquimus. Redi ergo ad cor tuum / et diligenter

discute teipm. Considera unde venis / quo vadis / quomō viuis /
quid agis / quid amittis & quantū quotidie pfidis / quibus cogita
tionibus magis scusseris / quibus affectibus tangeris vel quibus
temptationum machinis a maligno spiritu acius impugnavis.
Et cum totum interius statum hominis & habitum ut possibile
est cognoueris / non solum qualis sis vtz etiam qualis esse debeas
de cognitione tui pfides tantum ad altiora semp tendis. Sed for
te iam ascendisti & iam ad cor tuum redisti & ibi stare dididisti /
nec hoc sufficiat tibi discere habitare / mansionem facere / & qualicun
q; mentis euaginatione inde abstractus fueris semp ad illud redi
re festina. absq; dubio p multum vsum quādoq; vertet tibi i ob
lectamentum. ut absq; ulla laboris difficultate possis ibi assiduus
esse. quinimo pena tibi sit potius alibi q; ibi moram aliquā facere
Vbi ergo p seueris desideria tua circa delectatōnes et errores af
fidi & cogitationes tuas & eis iugiter occupau cum magna sollici
tudine cōpelle eas ad cor tuū intrare & inhabitare. Mens enim
que se ad sui consideratōz non subleuat s; adhuc per varia deside
ria spargitur / & vanis cogitatōibus huc illucq; distrahitur nō
potest seipam in vnum colligere. que nondū nouit ad seipam ve
nire / sed adhuc in ymo est cogitatione et cōuersatōe. non potest
ad ea que supra ipam sunt pena cōtemplatōnis euolare. Discat
ergo dispersiones cordis sui congregare. studeat euaginatōs mē
tis restringere. & exteriora omnia obliuisci. assuescat in intimis
suis immorari. Discat sola bona interius amare. & illa sola fre
quentius cogitare. quō ad celestium cōtemplatōnez anhelabit
quomō in diuinorū notitia suspirat. Cūq; diligent se attenderit
& quesierit & cum tandem inuenerit qualis sit / restat ut ex diuina
reuelatōne cognoscat quale mentis edificium deo preparare & q
bus obsequijs eum placare oporteat. Qui ita euaginationes mē
tis in vnum colligit / & omnes cordis motus in vno eternitatis o
ficio figit profecto iam ad cor suum redijt. Jam sibi libenter
immoratur / et mirabiliter delectatur. et eum ipsum pre gaudio
capere non sufficit. supra seipsum duatur / per effectum mentis in
summa eleuatur. atq; ita super semetipsum per cognitionem suā
ascendit ad cognitionem dei. ut discat solum deum amare / et ipsum
solum indeficienter cogitare / et in eo delectabiliter requiescere.

Cum sic amor xpi totum absorbeuit affectum hominis ut negligens sui et immemor sui non nisi ihm xpm et ea que in iesu xpo sunt sendat tunc tunc arbitror perfecta est in eo cautas. Idcirco itaque qui sic affectus est non est onerosa paupertas. iste non sentit miuias: uidet ad obprobria/contemnit damna/ mortem lucrum reputat cum magis a morte ad vitam transferri se sciat. Quem sic amor xpi intrinsecus ligat et tenet nec ad medicum exire valens interius eius desiderio flagrans tanto amplius quanto familiarior et eo vehementior quanto frequentior. Qui sic in amore dei iugiter delectatur frequentior mentis excessus patitur/frequentior ab omnibus presentibus et terrenis raptus coram deo presentatur. et dum pulcritudinem considerat et magnitudinem pulcritudinis attonitus in eius ammiratione suspenditur/miratur regis gloriam/regis magnificentiam/supreme diuitatis nobilitatem. contemplatur glorie decorem dei bonitatem/supreme diuitatis dulcedinem/et tranquillitatem interne quietis. meditat patris potentiam/filii sapientiam/spiritus sancti bonitatem siue benignitatem et angelice creature beatitudinem. delectatur in deum dum eius potentiam et pietatem miratur et decorem contempletur. O quam iocundum sentio tamen modicum raptum rapitur/sola celestia contempletur et contemplando iocundatur. Sed cum ibi diutius stare conatur subito labitur. Rediens ad se nulli potest nundare quod vidit supra se. et agnitione suauitatis illectus est gustare dulcedinis suauitatem/et ipsam celestem infusionem leticie spiritualis intra semetipsum miratur. Reuoluit et in corde tacta mente incorporee ludi clauitatem/intime suauitatis saporem/et unde interne quietis secretum/summe felicitatis archanum. in huius contemplationis dulcedine mens dilatat/afficitur et mirabiliter delectatur. Vult ergo et non desinat. vult donec pueniat ad regem glorie: ibi ploret et suspiret machinetque se in lacrimis et deprecetur veniam. postulet gratiam nec inde recedat quousque dominum quem minimum offenderat placatum sentiat et ab eo consolationem recipiat.

Multi querunt scientiam pauci vero conscientiam. si enim tanto studio et sollicitudine quereretur conscientia/quanto queritur secularis et vana scientia/ citius apprehenderetur et utilius retineretur. Cogitare namque de conscientia sensus est consumatus

et qui custodit illam semper erit securus. Salua reuerentia sapi-
 entie vtilius est currere ad conscientiam q̃ ad sapientiam: nisi sit
 sapientia que edificat conscientiam. Tunc enim se intelligit anima:
 tunc illustratur conscientia cum in deum multa reuolutione seip̃az
 recipit ymago. Creat̃ ymago ymagine creata nichil aliud est nisi
 sapientia in anima/nisi gloria ī conscientia/nisi satisfactio in archa
 O q̃ ineffabilis est dei pictas que tantam maiestatem inclinat ad
 ad tantam humilitatez. Qui creauit nos creat̃ in nobis/et quasi
 parū esset in nobis deū habere patrem vult nos sibi fieri ⁊ matrē
 Quicunq; inquit fecerit voluntatem patris mei ip̃e meus frater
 soror et mater est. frater obediendo/mater generando. frater p
 hereditatis participationem. mater p aliorum instructionem. O
 fidelis anima expande sinus/dilata affectus ne angustius in viscē
 ribus tuis. Exipe quem totus mundus non potuit cōprehende
 re donec virgo fide concepit illum. Fide namq; concipitur xp̃us.
 predicatione nascitur. deuotione tenetur. amore nutritur. Sic ex
 go conscientia pura vt deum conducat ad hospitium suū sit sollici
 ta circa fidele obsequium / vt tanta maiestas non recuset cordis
 gremium. sit deuota vt soli deo placeat / soli deo intēdat nec a deo
 recedat. Talis conscientia letificat animam. exhibet gratiam deo
 ⁊ angelis ⁊ hominibus verecundiam sibi pacatam ⁊ quietam.

Conscientia est cordis scientia. quā dupliciter intelligit̃/
 videlicet vel illa que se nouit per se/vel ipsa que preter
 se etiam alius nouit. Illa que se nouit vocatur conscie
 tia. Quaz preter se etiam alius nouit vocatur scientia.
 Conscientia bona est utulus religionis/templum salomonis/ager
 benedictionis/ortus deliciarum/aurum reclinatorium/gaudium
 angelorum/archa fed̃is/thesaurus regis/aula dei/habitaculum
 spiritus sancti/liber signatus et clausus / et in die iudicij aperiens
 dus. Nihil est iocundius nihil securius bona conscientia. Perse
 rat corpus/trahat mundus/terreat dyabolus et illa securā erit.
 cum anima deo presentabitur securā. cum vtrunq; in die iudicij
 ante terrificum tribunal iudicis statuetur. In future beatitudinis
 acquisitione non est vtilius remedium / nec certius testimonium
 q̃ bona conscientia. Cum mund⁹ omni volubilitate circumtote
 ploret/rideat/ardeat/peat/transseat nunq; marcessit conscientia.

Submergat corpus in pena / in ieiunijs maceret / verberib⁹ lanietur / eculeo distendat / gladio trucidat / crudis supplicio affligatur & secuta erit conscientia. In speculo cōscientie status hominis interioris & exterioris cognoscit. Anima vero non nouit se que sine speculo est. Speculum enim mundū clarum et purū totius religionis est cōscientia. Sicut enim mulier que viro suo appetit placere: non sine contuitu speculi ymaginem oppositā redentis decorē & pulcritudinem faciei sue componit: sic anima in quib⁹ ab ymagine vtrius discedat vel quibus vestigia creaturis ymaginis recipiat in conscientia relegit & intelligit. Non immerito cōscientiaz speculo cōparauit / quōm in ea tanq̃ in speculo rationis quicquid decens est in se claro aspectu comprehendere potest.

Bona est conscientia si habeat in corde puritatē / in ore veritatem / in actione rectitudinem: p̃ his namq̃ merebitur tūctas visione. O beata visio in qua deus sic notus atq̃ cōspicius ut videat a singulis nobis / videat in seipso / videat in celo nouo / videat in terra noua atq̃ in omni que tunc fuerit creatura. Bona conscientia vinea dñi est / quam excolere debet peccatoruz confessio & eoz satisfactio: exhibitio bonoz opum & custodia eorum. Obicunq̃ est liber p̃pria conscientia / ad hunc librum discutiendum & emendandum omnes alij inuenti sunt. Anima cum de corpore egrediet nullum alium p̃ter conscientie sue librum secum portare poterit: atq̃ in illo cognoscere quo debeat ire & quid debeat recipere. Ex his que scripta erunt in libris nostris iudicabimur. et ideo scrubi debent s̃m exemplar libri vite / ut si qui aliter habuerint corugant: ne in illa vltima collatione si quippiam alit̃ inuenti fuerint habentes abiiciantur. Beatus homo qui se poterit cognoscere et despicere: p̃bare et improbare. Nam qui sibi displicet deo placet. et qui sibi vilis est deo carus est.

Multe sunt scientie hominum s̃ nulla melior est illa qua cognoscit homo seipm. Quamobrem redeam ad cor meum & ibi astare assuescam: ut tam vitam meā possim discutere: q̃ me ipm cognoscere: et omnes miseras meas coram deo effundere: si forte sua magna pietas moueat eum. Confiteor ei omnia peccata mea cui omnia nuda sunt et aperta. quem fallere non possum quia sapientia est. nec effugare q̃a ubiq̃ est. Audi ergo piissime

deus confessionem ⁊ respice ad pietatem tuam ⁊ fac mecum sūm misericordiam tuam. Audi q̄ sepe te expulit turba irruens plurimaz cogitationum / que velut plebs ad aliquod spectaculū solet confluere. Dum orare vel cantare in monasterio volo nescio cui⁹ modi stulta cogitatio cor meū rapit ⁊ dūdit p̄ diuersa loca. Cumq̄ illud ad me reuocem tenere non possum: s̄ illud elabitur huc illucq̄ disp̄gitur ⁊ p̄ innumera effundit. idcirco terrenarum cupiditatum illecebre ⁊ vanitatz effusio ita cor meum occupāt vt quid vitare studeo hoc cogitem animoq̄ voluam. Non ē enī in potestate mea. Cor meum ⁊ cogitationes mee que ex im̄pūso effulse sunt mentem meam animamq̄ confundunt atq̄ alias trahant q̄ ego p̄posueram. ad secularia reuocant. immunda inferūt voluntaria ingerunt. illecebrosa contexunt. ip̄oq̄ tempore quo leuare mentem meā ad te paro in vanis cogitationibus infectus ad terrena plerunq̄ deiſdor. Qui⁹ modi p̄strepentium cogitationum tumultus a corde quotidie amouere volo nec valeo: sed visa / audita / dicta ⁊ facta ad memoriam reuocant ⁊ in ea cum magna importunitate perstrepunt. Non cogitanda cogito. cogitata recogito atq̄ iterum replicare non cesso. Et cum diu multumq̄ quicquid potero cogitauero sine cogitationibus esse non possum. sed intrant et exeunt cor meum atq̄ alie aliq̄ introducunt et excludunt. Nec intus sustineo plerunq̄ consensio cum per ea que vidi vel feci sine vlla vtilitate / absq̄ omni distīdōe vaga mente discutior. Ita mens semper mobilis semper vaga ⁊ velut ebria per diuersa distrahitur. Grauius pecco cum cor meum derelinquo. Quam grauis iactura est que per negligentiam fit. Oim̄ patior cum me istud deseruit.

De instabilitate cordis.

Confirma cor meum deus / quoniam cum stare in seipso nititur a seipso aliquo modo et nesciendo deriuatur. Ita peccando consuetudinem facio q̄ etiam cum nescio pecco. et cor meum cor vanum per infinita deriuatur ⁊ in multa ⁊ varia deiſatur. In nocte vero cum dormire volo et desidero multarum reym̄agines et fantasias clausis oculis video / easq̄ inuitus tolero.

Quanto ab eis adez mentis euertere mitor / tanto amplius ille se mihi ingerunt: et molestijs turpium cogitationum cor meū maculant. Inde est qd mihi semper nocuit mortifera delectatio que ex recordatione libidinis puenit. Nec est pestis que mihi p ceteris vicijs est familiarior et eo ad nocendum pcliuior et ad repellendum diffidior. Nam cum repellere ea volo / volentis se ingerit blandæ onerosa / displicendo placens et placendo displicēs. Carnis libidinem nunq̃ fugere potui sed semp me sequit̃ / et cum aliq̃ delectatione vel vilius intentione me comprehendere potest. non diebus nec noctibus requiescere finit. subtiliter intrat et mentem occupat: et nisi cito repellat alliat et incendit: et quasi virus pestilentie p totum corpus paulo tēse diffundit. Cogitationes prauas multiplicat: affectiones malas grauat. delectatione illiata mentem affiat. ad cōstruendū prauitatis animū inflectit. omnesq̃ anime virtutes corrumpit. Hac peste sensum cōstruendū diuelli ab ea vix possum / quōz stimulos eius cōfiteri nescio aut erubescō quōz tam subtiles et turpes sunt. Reuera difficile ē libidinis vir⁹ extirquare.

Adiuuā me dñe deus me⁹ vt huic resistere possim. Bāo enī si mentem meam immunda cogitatione polluerō ei qui munditionis ador est placere non valeo. Cor mundum crea in me deua quōz non solum vana cogitatio illud occupat et turpis inquinat / vix etiam amara dissipat. Sepe namq̃ aliqua miuua cōmōtus de impijs cogitationibus et tumultibus in corde premor. hinc inde sollicitus et cecus occasione vinctus de miuua accepta pumior. consilia multiplico et nihil aliud nisi iurgia quedā sunt in corde presago. presentibus mideo et absentibus cōtradico. itra memetipm contumelia pfero et redpio: et receptis itez duu⁹ respondēo. Cūq̃ obuius nullus obfit / vixas in corde meo compono. interius considero: et quecūq̃ contra me moueri possunt pēso et exquiro quid respondeam: qd et cum rem nullam teneā litigo et laboro. sicq̃ diem in odium noctem in cogitationem verto torpeo ab vtili ope quōz fatigor ab illiata cogitatione. Ita mē intus pugnat cum menti hoc repugnet. Non vnq̃ vero quod egi in corpore hoc postmodum impertuna cogitatione verso in mēte et multo diens grauius torqueor in recordatione. Sepe ea que nunquā feci nec in volūate habui ita recogito quasi pemeat me

illa non fecisse.

De bona confidentia.

Hocculis meis munda me dñe / quōz cum nihil extra
ago int⁹ grauiter pecco. In corde enim seruo depicta
ea que vidi & feci: ideo temporalium rez tumult⁹ in cor
de versare non cesso etiam cum vaco. In cogitatōe enim comes
do cum ieiuno. loquor cum taceo. irascoz cum tranquillus sum.
Corpus requiescat et animus huc illucq; discurret. ita vitā istam
nunq; sine culpa transire potui. nec qđem quid laudabiliter vixit
sine aliquo reatu est si remota pietate discuiatur.

O necessitatibus meis eripe me dñe Crebre enim dum ne
cessitati reddere debita studeo / voluptatis studio deseruio.
et subleuamine necessitatis curro in laqueum voluptatis. sepiſſis
me nanq; bibi & comedi non ad necessitatem sed ad voluptatem
et qđ necessitati satis erat voluptati pax erat. Cogitau: enim d
eibo & potu quanto non debui & vbi non debui & plus qđ nō debui
Cogitando de eis epulas in cogitatōe toti ruminabaz. Cum te
gendis membris vestimenta quero non solum que tegant s; que
extollant expecto. et contra fugorem corpis non solum quero q
minuant pinguedinem sed que mollescant per molliem. non so
lum que per molliem tactum mulceant sed que per colores ocu
los seducant. Cum per aliquam necessitatem licentiam loquendi
alicui habui / non solum locutus sum de necessarijs / sed de his que
ad me non pertinebant / et de quibus licentiam non habebam. im
mersi me colloquijs hominū & ibi locutus sum non ad edificatōez
sed ad destructionem. non quid licebat sed quod libebat. Llocu
tus sum verba odiosa & inutilia / verba vana et vsui apta / verbo
sitati deseruiens detractationum studens. Os meum mendacio & de
traditione inquinavi. et lingua mea omni fallacia plena est et no
cuit plusq; omnia membra. Nam ea que vidi & audiui nunquaz
eo modo quo facta sunt vel dicta referre possum / s; alia affirmo
pro alijs / et semper multa intersero falsa / vel nimium laudando
vel vituperando. fere quotiens loquor totiens mentior. Guttur
insatiabili ardet ingluvie. gula diuersis saporibus saturari non po

test. Cor prauum ⁊ malida plenum ⁊ dolo per puram confessio-
nem nunq̃ purgare potui. Manus ad opus prauū fuerūt apte.
ad operandum bonum pigre. Stomachus ⁊ intestina nimio cibo
⁊ potu sunt distenta. ⁊ ideo dolore sunt plena. Nam vnde gula
delectatur inde venter inflatur / corpus infirmatur et sepe mors
sequitur. Per gule delectatōem corruī in ventris ingluuiem. et
vnde debui mhi parare salutem / inde contraxi nimium comedens
do perniciem. Pedes mei potius portauerunt me ad aliquam curio-
sitate[m] spectandam q̃ ad ecclesiam. Oculi iniquo intuitu me per-
uerterunt. omnemq̃ motum corporis mei ad immunda desideria
traxerunt. Nares atius aperui verbis odiosis ⁊ vanis q̃ sanctis.
Delectatus est odoratus varijs odoribus. Gustus diuersarū re-
rum diuersis saporibus necnon et singuli alij sensus. Ita deus me-
us in omnibus membris meis modum excessi. Omnia membra
mea valde coniuratione facta inimici mei me domino tradiderūt /
cum morte fedus inice pactum cum inferno pepigere.

Reipe me domine ab homine malo id est a meipso a quo re-
cedere non possum. Nam quocunq̃ me verto mea vita me
sequitur. Et ubicunq̃ vado conscientia mea me non deserit: sed
presens assistit. et quicquid facio scrubit. Iudico quanq̃ insana
iudicia subterfugiam: iudicium proprie conscientie fugere non va-
leo. Et si hominibus zelo quid egi mhi tamen qui noui mala q̃
gessi zelare nequeo. Proprie reatus conscientie me non requie-
scere sinit: sed de die in diem torquet ⁊ de die iudicij vehementius
terret. Nam die illa cum dñs ad iudicandū venerit vniuscuiusq̃
conscientia ad testimonium adducetur. et aperto libro cōscientie
omnis culpa ante oculos reducet. atq̃ ita cogēte cōscientia vn⁹
quisq̃ erit accusator sui ⁊ iudex. propterea statuā me corā me ⁊ iu-
dicabo meipm / vt illud examen ⁊ tremendum diei iudicium eua-
dere possim. Damnat me conscientia mea quanq̃ diuinum iudiciū
non damnet. Accusat me de homicidio / quod si opere non feci vo-
luntarie tamen et desiderio hoc peregi. Accusat me de adulterio:
et eodem modo respondeo. Accusat me de inuidia / confiteor et
ego. que inuidia sepiissime cor meum lamiauit. per inuidiam nam-
q̃ scientia viuientium in terra mea feci inuidendo peccata.

Nam bona que ab eis fieri vel dici audiebam / ea omnino nō cre-
debam / ipsas res bene gestas in malum male interpretando con-
uertebam. Omne malum qđ de eis vel mendax vel fama iactabat
statim ac si ego vidiissem credebam / omnia mala in eis figebā enī
sa & ex pfectu eorū mestus flebam. Nec vero odia intra me ab-
scondebam & in meos cruciatus enutriebaz. pfecto qđ mhi licitū
non fuit habui / dedi & accepi. Clamorem pauperū ac miserorum
non libenter ac misericorditer audiui / nec eos ī infirmitatibus su-
is visitaui. Suadentibus mhi in malum consensi facilius. multa in
vno qđ vnum in summo cogito facilius reprehendo qđ facere non
erubesco. facilius vni⁹ cuiusq; vicia qđ virtutes intendo. Cum ali-
orum delicta cerno mea non inspido. In meis delictis sum clemēs
in alijs uigorē cernere volens. Ad irrogandas contumelias sum
validus ad tolerandas infirmus. Ad obediendū piger / ad laces-
sendum vero alios sum importun⁹. Ad ea que facere non valeo
et debeo vagus / ad ea que facere valeo nec debeo parat⁹. ita re-
pleta est malis anima mea peccatis meis exigentibus. In ecclesia
deteriorem me non reperiō / ante autē altare non supplico deuote
vasa sancta non reuerentē pettrando. In choro sum corpe / in ali-
quo negotio mente. nunc intus maneo. nūc foris exeo / tanta est
leuitas corpus necnon et mentis. Aliud canto / aliud cogito.
psalmodie verba profero & psalmodie sensum non attendo / sed
mente vagus / habitu dissolutus. oculis attornitus huc & illuc p-
spiciens queq; ibidem gerunt perlustro & pspicio. Ne mhi quia
ibi pecco ubi peccata emendare debeo. nōnunq; vero ipis peccas-
tis que ago ad deterius propinquo / quia ipsa mentis leticiam pa-
ruunt et quandam securitatem gignunt. Mens mea secunda red-
ditur dum in corpore laxatur. Sepe etiam meipsum et opera que
feci laudavi & ab alijs laudari volui. Plerunq; laus humana qm
non querebam mhi oblata placuit. et cum ex ea incaute extolle-
rez subito multa que feceram ad memoriam uenerunt ut ampli-
us in eleuationem extollerer. que subtiliter replicans atq; in vo-
num coaceruans cepi magisq; intumescere. Dumq; in mei ad-
miratione occupatus defigerem / mhi dans gloriam et non deo /
a quo omnia acceperam / omnium fructuum merita amisi. ubiq; ita

diuidi / quēz qui laudabāt aduersum me iurabant. Quanto enim quisq; in semetipō constituit tanto a diuino amore disiungitur. Ita deus meus inferno appropinquauit vita mea. Sed non libere tur. in te non habeo unde te reprehendam quia iustus es. Ideo mihi qualis vixi / quanta mala feci & dixi. Pudet q; sic vixi et q; natus fuero. Mallem nō esse q̄ talis esse. bonus eram et malum me feci. utiq; qui me feci miserum iustum est semp me esse miserū. Conscientia mea meret̄ damnationez. penitentia mea non sufficit ad satisfactionē. sed s̄m q; misericordia tua delet omnē offensionē. Vele ergo pie domine omnem iniquitatem meam s̄m multitudinem miserationum tuarum. Ego qui vsq; ad hanc diem sine causa vixi ammodo sine causa viuere nolo. Sed heu miser hec tam sepe sic confessus surgens cadens sum defessus repetendo totiens confitendo confisus. Multoties promisi q; me emendarem / et nunquam tenui / sed semper ad peccatum redi. et prius sceleribus noua et deteriora coniunxi. Nunquam vt debui mores in melius mutauī / nec a malefactis recessi. Plurimos et memetipsum perdens peccare feci. et multis causa mali extiti. et exemplis vite mee multi submersi sunt. Ecce peccata mea non excuso quoniam iniquitatem meam ego cognosco / nec ideo iustus sum. Quia si alius ita me accusaret sicut ego me accuso / patienter sustinere non possem. Desperare itaq; potuissem propter nimia peccata et vicia & culpas / et propter infinitas negligentias meas que egi et quotidie indefinenter ago / corde / ore et opere / et in omnibus quibus humana fragilitas peccare potest. nisi verbum tuum confirmaret et habitaret in nobis. Sed desperare iam non audeo / quoniam subditus ille tibi vsq; ad mortem / mortem autem crucis tulit cyrographum peccatorum meorum / et affigens illud cruci peccatum crucifixit et mortem.

De bona conscientia

Gratias tibi ago deus meus quoniam suscepisti me ⁊ ostēdisti mhi peccata. Nunc primum te inspirante didici ad cor meum redire ⁊ meipm cognoscere. Adiuco ergo vnū d̄ amittis tuis ⁊ ei omnia delicta mea exponaz sicut p̄cepisti mhi/vt ei⁹ consilio et auxilio ab omnibus iniquitatibus meis possim liberari et tibi reconciliau.

Adi ergo pater miserum peccatorem: audi vocem lacrimantis sed penitentis. attende q̄ grauiter peccaui ⁊ creatorem meum offendi. Deo aut iubente redij ad cor meum/et inde ibi exclusis omnibus preter deum meum ⁊ meipm totam vitā meam discussi/tanto diligent⁹ quanto familiar⁹. Et vt verum fatear nil aliud ibi inueni nisi locum horrois ⁊ vaste solitudinis. considentiam videlicet diu neglectam/ortum incultum spinis et tūbulis ⁊ omni horrore plenum. Nullum enim vicium est a quo non traxerim aliquod contagium. Turbauit me ira/lacerauit me inuidia/infirmavit me superbia. inde contraxi inconstantiam/ocis scurilitatez obprobria proximorum/scelera detractionum lingue effrenationem. seniorum meorum imperata non seruauī/sed iudicauī. de meis negligentijs obligat⁹ aut rebellis fui aut murmurauī. preferri melioribus impudenter affectauī. simplicitatem spiritualium fratrum iruenter exagitauī. meas scientias procacter iactauī/obsequia delata fastidiui/negata quesui. Iuniores meos elatus despexi/non obseruauī in obsequio reuerentiam/in sermone modestiam/in moribus disciplinam habui in temptatione iactantiaz. in humilitate fui fallax/in odio pertinax/subiectionis impaciens/potentie sedator/ad opus bonum piger/cum veritate ferox/ad obsequium durus/ad loquendum que sciebam promptus/ad supplantandum paratus/fraterne societatis inhumanus. temerarius in audiendo/clamorosus in loquendo/fastidiosus in audiendo/presumptuosus in docendo. effrenatus deformiter in cachinando/onerosus amicus/infectus quietis/ingratus beneficijs/inflatus obsequijs/impiosus subiectis. Sepe me iactauī fecisse quod non feceram/vidisse quod non videram/dixisse quod non dixeram. Negauī non dixisse quod dixeram/non vi-

deram et audieram. Et ita ex omni parte sum reus. Reus in seculo / reus in clauistro. sed ibi per ignorantiam / hic per negligentiam / et utraq; me terrent. Veruntamen multo amplius terret me q̄ in monasterio ante conspectum dei deteriozem me inuenio. Collocauit me deus in loco voluptatis / in domo vbertatis / in paradiso delictarum. ego vero miser & miserabilis inter mensas epulantium fame pereor. iuxta fontem sitio. ante ignem algeo / et ad neutrum manus ostendere nolo tam piger sum et desidiosus. ita tempus amitto quod deus pietate sua michi mouisset ad agendam penitentiam / ad obtinendam veniam / ad inquirendam gratiam & ad permerendam gloriam.

Quasi quoddam monstramentum inter filios dei fero habitum monachi / non conuersationē habens. In magna corona et magna cuculla salutem mihi extimo. Terrā ut arbor sterilis occupo. et velut vile iumentum plus consumo q̄ proficio. Altiores locum teneo et nullius locum suppleo. sed sum sicut truncus sine frondibus et fructibus. Alij me pascunt de laboribus manuum suarum sicut prebendarium suum. Ego autem tanquam pauper et miser nec clericum gero nec laycum. Cātare nequeo. laborare nescio. sed sum obprobrium hominum per coris vili⁹ caduere. Tolerabilius fetet canis putidus hominibus q̄ peccatrix anima mea deo. idcirco tedet me viuere / viuere erubescō. quia parum proficio. Moui timeo quia non sum paratus. Malo tamen moui & misericordie dei me committere & commendare quia benignus et misericors est / q̄ de mala consuetudine scandalum alicui facere. Quota die verecundia mea est et confusio faciei mee cooperuit me / cum video me somnolentum ad vigilias / tardum ad horas canonicas / pigrum ad opera manuum. Alios autem video tam strenue et tam deuote diuinis interesse laudibus. alios tam reuerenter et alacriter coram deo assistere. et eum laudare. ego autem ad lacrimas compungi nequeo / tanta est duricia cordis mei. Cantare non libet. orare non delectat. Meditationes sanctas non inuenio tanta est sterilitas anime mee.

et deuotionis inopia quam patior. Ideo michi omnes in circuitu meo visitat dominus: ad me autem non appropinquat. Nam alium intuo singularis abstinentie. alium admiratione patientie. alium summe humilitatis et mansuetudinis. alium multe misericordie et pietatis. Illum contemplatione frequenter excedere. Hunc pulsare et penetrare celos orationis instantia. Alios alijs preeminere virtutibus. Omnes considero et prospicio feruentes omnes deuotos. omnes in Christo unanimes. omnes domus celestibus et gratia affluentes tanquam spirituales celos quos dominus visitauit et in quibus habitat. In me vero nichil harum inuenio quoniam deus declinauit in ira a seruo suo. Inde est quod cum alij vigilant ego dormio. quando alij stant in monasterio ego huc illucque discurro. Quando alij in aliquo secreto se firantur a colloquijs hominum ut ibi loquantur cum rege angelorum: ego colloquia hominum quero. Cum alij vacant lectionibus: ego fabulis et verbis otiosis. Cum alij discernunt et diiudicant semetipsos: ego alios iudico. Alijs placet communis vita et disciplina et omne studium: mihi placent angula et diuerticula. Sic ex quo peccare potui nunquam a peccatis cessauit et malis operibus et peccatis peccata accumulauit. et peccata que implere aliquando non potui: malis voluntatibus et malis desiderijs nunquam perficere cessauit.

Oper omnia mala delectatio carnis: que ab ipsis cunabulis mecum creuit: mihi semper affuit: nec adhuc preseneclute deficientibus membris me deseruit. Multis et varijs modis infelicem animam lacerauit: dissoluit et captiuauit et omni uirtute destituit: eamque inanem et debilem reddit. Scateo: me huiusmodi operibus nepharijs et immundis recordationibus sepe esse pollutum. Incensos ardores non modicos et inhonestos passus sum. Et non solum delectationum mearum male memore et male cogitationes mihi nocent: sed etiam aliorum malefacta michi narrata per cogitationes sordidas ad memoriam reuocata cor meum non paruo veneno iniquitatis maculant.

Et in hoc miserabilis sum / quia non tantum doleo quantum me
dolendo cognosco. sed sic securus torpeo velut quid patiar igno-
rem. Hoc vero mihi est omni infelicitate miseri⁹ q̄ ita opere per-
uersus / ore pollutus / corde immundus ad altare accedo / ⁊ custi
corpus pertractare manibus meis non pertimesco. Accedo elat⁹
ad humilem: iratus ad mitem: crudelis ad misericordem. et tamē
patitur humilis elatum: mitis iratum: misericors crudelem. Ac-
cedo seruus ad dominum non amore sed timore / non deuotione
sed usu. Accedo ad dominum cuius percussi seruum. Accedo ad
patrem cuius occidi filium / percussi verbo / occidi exemplo / nec ta-
men pertimesco nec reueror patrem. Manens in turba fratrum
turbans aliquos et ab aliquo turbatus quandoq; accedo ad paci-
ficum. appropinquo etiam talis ad osculum pacis / qui prius re-
condiliatus accedere debuissim ad osculum turbati fratris. Con-
uidit me reum ⁊ dei inimicum iniquitas. peccatum meum sepe se-
perauit me a deo meo. Idcirco obsecro te pater vt me instruas
quomodo possim aut semper stare cum deo meo / aut redire cum
ab eo peccatis meis exigentibus motus fuero.

Responso

Non longe es a deo frater. Notida namq; peccati initium
est salutis Confido in domino quoniam quicquid minus ē
in te feruoris et boni operis supplebit in te humilitas confessionis
Quacumq; namq; hora peccator confessus ingemuerit saluus erit
Et quanto quis frequentius quantoq; vehementius de suo re-
tu interno dolore afficitur / tanto tutior tantoq; securior de in-
dulgentia venie efficitur. Inde est q̄ animam penitentie lacrimis
afflictam tam frequenter visitat et consolatur spiritus paraclit⁹
Illam frequenter visitat. illaz libenter cōfortat quā sua scelera
flecte damnando ⁊ damnando flecte considerat. Incipit et tūc que-
dam familiaritas inter deum ⁊ animā fieri. et q̄ sentiat se ab ipso
sepius visitari. ⁊ eius aduentu non tantū cōsolari. imo aliquodē
quodam ineffabili gaudio replevi. Nulla est enim taz grauis cul-
pa que non habeat veniam p̄ puram cōfessionem. Prouocat enī
compassionem humilis misericordie confessio. Melius est vt vi-
tes viciū q̄ emendes ne forte cum incurris reuocare non pos-
sis.

Quotiens te sentis turpib⁹ cogitationibus pulsari / ad il-
licitam delectationem affici: totiens pone ante mentis o-
culos quomodo in cruce xp̄s crucifixus est p̄ te. Intu-
ere quomodo a iuda iudeis traditur. et q̄ viliter p̄trahat / blas-
phemat / colaphizatur / iudicatur & condemnat. & spoliatur et
flagellatur. ad vltimum vero contumelijs affectus inter duos la-
trones suspendit. clavis crucifixus. sputis vexatus. spinis coronatus.
lancea perforatus. & ex omnibus partibus sanguis emanat
& inclinato capite tradidit spiritum. ita redemptor tuus mouit
pro te. et tu nescio cuiusmodi sordida cogitatione sordidaris in
mente. Sufficere posset ista cogitatio ad excludendas illi-
citas. Sed ecce alia cogitatio ad excludendas illi-
citas / scz cogitatio quō
moueris q̄ aliqua infirmitate vexatus ad extrema deductus in-
ter longa suspiria & diffidiles singultus / ibi ad terram proiectus
inter diuersos dolores & timores anima expirabit. Tunc veniet
corpus in pallorem et in fetorem / & erit abus verum. Minima
vero mox rapiunt laruales ille fides que eam in exitu p̄estola-
bantur. ex omni parte terrebunt eam demones terribiles & hor-
ribiles. Cogita quis eam defendet a rugientibus preparatis ad
escam cum turba. monstra illa demonioꝝ occurrentia tibi cater-
uatim irruere videbis. aut quis te ducet per ignotam regionem?
Attende etiā q̄ subito venit dies vltia. subito veniet & forsita
hodie ē. Iam adest: iam p̄sentaberis aī tremendū iudicē. Accusabe-
ris multis & magnis offensis. non vno non paucis sed innumeris
criminibus. nō paruis s̄ immensis. non dubijs s̄ certis. nō breui
accusatōe sed tam longa q̄ longa est vita tua tota. Non vno
accusatore sed tot quot sciunt delicta tua. Ipse iudex erit distri-
ctus accusator tuus. deus et spiritus boni & mali coram deo accu-
sant te. boni quia deo debent equitatem. Mali quia tuam ser-
uant iniquitatem. Quot iudicijs populi astabis quot te preces-
serunt in bono ope. Quot conuinceris testibus quot te monuerūt
bonis sermonibus & iustis accusatōibus. Omnibus populis nu-
dabunt iniquitates tue & cunctis agminib⁹ patebunt scelera tua
non solum actū vꝝ et locutionum vꝝ etiam cogitationum.

Multa vero tunc puenient ex improviso quasi ex insidijs
 que modo non vides. Undiq; erunt tibi angustie. Tunc
 erunt accusantia peccata. inde terrent iusti abditus / patent chaos
 inferni / desuper iratus iudex. Intus urens conscientia / foris ar-
 dens mundus. Iustus vix saluabitur. peccator sic deprehensus in
 quam partem se premet. Latere est impossibile / apparere intol-
 lerabile. Iudex erit vehementer iratus & terribiliter distudus.
 sententia eius semel erit parata vt sententia te condemnet ad tor-
 menta. Tormenta erunt sine interuallo et sine temperamento.
 Timor conturbabit & rues et cades in stagnum ignis et sulphu-
 ris ardentis et fetentis. Ignis exterius carnem tuam comburet.
 vermis interius conscientiam tuam corrodet. Ibi eris sine fine /
 sine spe venie et misericordie. omnia vero gemina supplicia supera-
 bit / deum non videre / et bonis etiam in potestate habitis catere.
 Si vis omnes cogitatōes malas a corde expellere hec sepe cogi-
 ta & recogita.

Respice o homo mentali oculo quāto debito domino tuo
 astingaris patienti. Respice sudorem sanguineum / alapa-
 rum contumeliam / flagelloꝝ cōstantiam / coronam spineam / spu-
 ti ludibria / crudis angariam / aceti poculum / mortis supplicium / lā-
 guentes oculos / ora pallentia. Si passio xpi ad memoriam redu-
 citur. et cum visa passione domini / quis tam delidosus vt non ab-
 stineat / tam malidosus vt non peniteat / tam luxuriosus vt nō cō-
 doleat. Ideu fons libertatis captiuus traditur / angelorum glo-
 ria illuditur / speculum sine macula / candor lucis eterne conspuitur
 deus omnium flagellatur. vita viuientium mouitur. Quid restat
 nisi vt eamus & moriamur cum eo.

Explicit liber de conscientia.

Meditationes beati Bernhadi

De misera vite Incipiunt

O Misera vita que tantos in prosperis decipis: tantos seduxisti: tantos excecasti: Que dum fugis nihil es: cum videris umbra es: cum exaltaueris fumus es. dulcis es stultis: amara sapientibus. Qui te amant non te cognoscunt. et qui te contemnunt ipsi te intelligunt. timenda es: fugienda es quasi umbra et velut somnium. periculosa es et brevis es et nihil es. Ut qui te credunt: beati qui te contemnunt. Ut semel et iterum qui te diligunt. beati et vere beati qui te spernunt. Via non est vera quam ostendis. Alijs ostendis te esse longam ut perdas in finem. alijs brevis ut dum penitere volunt non permittis. alijs latam ut faciant quod volunt. alijs angustam ut non bene faciant. alijs tristem ut non consolentur. De bono interroganda es non credenda. Misera es et mortalis et non diu mansura. Curre sapiens fuge quo vis. O homo tantum illum diez modo vixisse te computa in quo voluntates omnes proprias abnegasti. et in quo malis desideriis restitisti. quid sine ulla regula transgressionem duxisti. O homo si amara tibi ostendunt opera penitentiae. respice lignum crucis et reduc in memoriam beneficia passionis. et omnia amara dulcorabuntur. O homo contemne omnia et habebis omnia. Periclitatur castitas in delicijs. humilitas in diuitijs. pietas in negocijs. veritas in multiloquio. caritas in nequam seculo. O homo aspice caput inclinatum ad te salutandum. os clausum ad te osculandum. latus apertum ad te diligendum. manus perforatas ad erogandum. pedes clavis confixos ad tecum permanendum. totum corpus in cruce extensum ad te totum sibi largiendum. O homo quid sollicitas de regali edificio cum et dominus tuus iacet in pressetio. et non sit ei locus in diuersorio. Quid cogitas de vestimento. ecce christus saluator mundi inuolutus est in vilo panniculo. quod laboras de diuitum collegio. saluator tuus iacet cum boue et asino. Quid anxius de domino. rex glorie christus ioseph et marie obediuit imperio. O homo cognosce quod grauia fuerunt crimina. pro quibus oportuit christum dominum vulnerari. si non fuissent hec ad mortem sempiternam nunquam pro eis dei filius moreretur. O homo attende quantum perfidis vel quantum defidis. quod similis es deo vel quod dissimilis. Si

quis gustu caritatis bene inebriatus fuerit ad omne opus bonuz
hilaris sit: dolet et non sentit: laborat et non lacescit: deudetur et
non auertit. Cum manibus pectora genibus pauimenta coudunt
votis et deuotis oratōibus altaria cumulantur. Sordeant gene
lacrimis/gemitibus/atq; suspirijs munguntur/diuersa & pro
forensibus sacra tecta resultant. Nil celi diuibus magis spectare
libet: nihil regi summo iocundius exhibetur. Compatiendum est
illi qui dedit nobis clauos in salsam. carnem in cibum. sanguinem
in potum. sudorem sanguinis in medicinam. animam pro uiam in re
demptionē. Si uidere eum uolueris sicuti est uide eum sicut p te
factus est. Caput adorandum angelicis spiritibus spīmaz diuersi
tate constungitur. Oculi mitiores sole et caliguntur in morte.
Os quod docet angelos potatur felle et aceto. Gades pulcra p
filijs hominum deturpatur sputis iudeorum. Manus que funda
uerunt celos extenduntur in cruce & clauis confixe. Quid plura?
Solam linguam habuit ad orandum. et matrem dilecto discipu
lo cōmendauit. Quid sum ego domine pro cuius salute ita te exi
namisti/ quem tantum dilexisti/ pro quo descendisti in carcerem/
in mortem/et mortem crudis. uadis propiciator ad immolandum
p nobis. ut tibi occurrat petrus qui dicebat pro te moriat. Re
liquit te thomas qui clamabat dicens. et omnes cum eo moue
mur. Et nullus ex illis sed tu solus ad mortem uadis pro me do
mine. Venit celestis medicus ministrare & non ministrari. cura
re infirmos non curari. sanare vulnera et vulnerari. accipere con
tumeliam et dare honorem. sustinere mortem dare quietem. hau
rire dolorem dare salutem. subire mortem dare vitam. ut deus q
erat inuisibilis uideretur a nobis. qui erat impassibilis pateretur
a nobis. qui erat immortalis moreret pro nobis. uerbum caro
factum est et habitauit in nobis. Diligam dñm deum meum gra
tuitum largitorem/ largissimum administratorem. pium consola
torem/ solidum gubernatorem & insup copiosum redemptorem
dilatorem et glorificatorem. Cum ipso sum in tribulatione. domine
da mihi semp tribulationem ut mecū sis. Mira res. Iudei clama
bāt crucifige s; xps ignosce. magna illoz iniquitas/ s; maior tua pi
etas dñe/ quōz mult⁹ es ad ignoscendum. in ope nostre redēptōis
mīta dixit mira fecit dura sustinuit. in vobis habuit cōtradictores

In factis exprobratores. In tormentis illusoires. Sup omnia
revertit amabilem bone hiesu calix quem bibisti ppter redemptio-
nem nostram. Oisa xpi passione quis tam delidosus qui non absti-
neat? quis tam iracundus qui non condonet? quis tam malid-
osus qui non condolet respiciens ad xpm? Quam pauci sunt ho-
die bone hiesu qui post te vellent ire. quamvis sint aliqui qui ad
te vellent puenire. scientes enim q delectationes sunt in dextera
tua vsq in finem. Consequi te volunt sed non sequi. frui sed non
immitari. Patientia xpi exhibet humilitatem / comendat obe-
dientiam / implet et pficit caritatem. Idis nempe virtutum gemis
quatuor cornua cruas ornantur. quarum est supereminetior cau-
tas. a dextus obedientia. a sinistus patientia. radix virtutu hu-
militas. Super quo altari sicut dicit apostolus obtulit semetipz
immaculatum deo vinenti. Debemus superiori obedientia et reue-
rentiam. pari consilium et auxiliu inferiori custodiam et discipli-
nam. Nunq erit bonum qd erit cum scandalo fratrum. Ois su-
perbiam fugere caue singularis vocari. Qui singularitatem petit
supbe et ab unitate recedit supbe diabolū seqt q pimus voluit ap-
parere singularis et caput diuisionis factus est. Magna superbia
est cum quis singularis sibi vult viuere. Magnum malum est p-
pria voluntas que cuncta bona tua mala facit. Nihil ardebit in
ferno nisi ppria voluntas. Cesset ppria voluntas et cessabit infer-
nus. Non licet subditis discernere sed simpliciter obedire. Cogi-
ta domini compassionem et erubescere sequi ppriam voluntatem.

Oratio beati bernhardi.
Dulcissime xpe bone hiesu sicut desidero sic tota mente pe-
to da mihi amorem tuum dulcem et castum qui me reple-
at et totum possideat. da mihi signum verum amoris tui scz fon-
tem lacrimarum. vt et ipse lacume tuum in me ostendant amo-
rem. Benedice et amabilis hiesu xpe / qui plorasti super ami-
cum tuum lazarus. et fleuisti super ciuitatem sanctam hierusalem
plora sup me fletu copassionis. et presta mihi p illas dulcissimas
lacrimas vt qtiens d te audio de te cogito tibi assisto / laudes / p-
ces et ordes tibi offero / toties exeuntib9 lacrimis in conspectu tuo
copiose et dulat fleat ita vt efficiat lacrime mee panes die ac nocte

Meditationes *Montis s. Georgij* Bernardi
20. 59.

Et sis mihi mitis sicut fuisti mulieri peccatrici / in domo symonis
leprosi / et fluant de oculis meis lacrimae sicut fluxerunt de oculis
suis quando pedes tuos lauit et cumbus terxit / et dimisisti eam in
pace . O bone iesu nazarene si tam dulce est flere de te quid est
gaudere de te . Piissime iesu in manus tuas commendo spiritum
meum et corpus meum et omnes vitam meam et omnes actus me
os usque in finem meum Amen . Ave dulcissime iesu mei mitis et
benigne / cui nomen est insigne dulce salutarum .

Alia oratio

Omine iesu xpe xpe qui es vnicus cum patre et spiri
tu sancto pijs precibus humiliter te deprecor et merces
omnium sanctorum / quatenus in me exstinguas superbia
que est initium omnium malorum / suffoca inuidiam per quam mors
introiuit in orbem terrarum / deprime iram qua nemo potest cerne
re verum . Confunde auariciam / quia nihil scelestius est auaro .
Sperne accidiam que est impedimentum totius bonitatis . de qua
ait spiritus sanctus . Tristidam ne des anime mee . Morifica vici
um gule qua totus orbis periit . Conculca luxuriam cum qua ne
mo sapiens mortitur . et sit abominabilis apud deum et homines
Supplanta et eradica viduum gule quod est inquietum malum / ple
num veneno mortifero / et omni concupiscentia mala . et da cun
cta contraria anime mee . Per tuam namque benignitatem et mise
ricordiam concede mihi peccatori in hoc seculo veniam agere peni
tentiam . Et dona mihi fidem spem timorem et amorem / prebe sa
pientiam / scientiam et castitatem / patientiam / reuerentiam / et hu
militatem . compunctionem / deuotionem / et cautatem . temperantiam
iustitiam / pietatem / honestatem / et sanctitatem / atque omnium bo
norum operum virtutem donare dignus ut ad gloriam paradi
si cum sanctis et electis tuis peruenire queam per infinita secula se
culorum Amen .

Meditationes deuotissimi Bernhadi
De interiori homine De bona conscie
tia De miseriis vite finiunt felicitate .

inuidia. Domiciat abire & atet comestationes. **E**t his
similia que p̄ dico uobis. sicut p̄ dixi. Quō qui talia
agunt regnū dī non cōsequuntur. Fūctus enī sp̄s est.
caritas gaudiū pax patientia longanimitas boni
tas benignitas mansuetudo. Fides modestia conti
nētia castitas aduersus huius modi non est lex.
Qui autē sunt xpi. car nē suā crucifixi erunt cum
& concupiscantur.

SCDM

LUCANA

In illo tēp. **D**ū irā ihs in iherusalē transibat p̄
mediā samariā & galilēā; **E**t cū ingrederetur qdā
castellū occurrit ei decē uiri leprosi. Quisq̄
ruit a longe & leuauer uocē dicentes. Ihu p̄r
ceptor mīserere n̄r. Quos ut uidit dix. Ite
ostendite uos sacerdotibus; **E**t factū est dum
iret mundati sunt. **M**ir autē ex illis ut uidit
quia mundatus est. Regressus ē cū magna uocē
magnificans dñm. **E**t cecidit in facie ante pedes
eius gratias agens & hic erat samaritanus; **R**espōdit
aut. ihs dix. **N**onne decē mundati sunt & nouē
ubi sunt. **N**on ē in uentus qui redire & dare q̄tū
do nisi hic alienigena; **E**t ait illi. Surge uade
quia fides tua te saluū fecit. **Ita illi sēc.**

In illo tēp. **D**ocente ihu
euangelizante. conuen
& scribīs cū seniorib; & a
Dic nobis inqu. **Q**ua potest
ē qui dedit tibi hanc po
ihs dix ad illos. **I**ntrōq
Respondite mihi baptis
an de hominib; **A**it illi
dicentes. **Q**uia sūdicen
Quare non credidistis ei;
7 plebs uniuersa lapidauit
iob p̄phēa esset; **E**t respō
unde esset; **E**t ihs ait il
in qua potestate hac fac
IN IL. SEC. CORINT.
Rs. **N**oc enī sentite in u
in illo tēp; **R**esponden
doctorib; dix illi. **M**a
nobis contumeliā facit;
legit doctoribus. **U**t q
dieribus que potant n
digno urō **n**on tangit

Tros pfecto testificum;
u patre uroru quia
or: Uos au edificastis
et sapi entia dix
et apostolos et ex illis oeci
et exquiratur sanguis om
isus est a constitutione
ista. A sanguine abel usq
qui perit inter altare
et requiratur ab hac gene
is doctorib; quia abscon
si non introistis et intro
hac uero illos diceret
Do petunt scriba et pha
tate et mittere cu eo
occasione aliqua inuigine
u. **CA. V. P. S. LAUK.**
et deficiatis. **Le. 11. 17.**
et p uobis que est gla ura
genua mea ad patre
quo omnes patres nras inos
r. Ut de uobis secundu

habeo quo congregare fructos meos et dix hoc
facia. Destrua horrea mea et maiora facia et illuc
congregabo omnia que nata sunt mihi et bona mea
et dica animas meas. Anima habet multa bona
posita in annos plurimos. Requiesce. comede. bibe.
epulare. Dix au illi dñs. Stulte hac nocte anima
tua repesunt ate. que au parasti cuius erunt;
Sic est qui sibi thesaurizat et non est in dñm diues;
Dixq; ad discipulos suos. Ita dico uobis. Nolite sol
liciti ee anima ure qd manducetis neq; corpori
uro qd uestiamini. Anima plus est qua esca et
corpus qua uestimtu. Considerate coruos qui
non seminant neq; metunt quib; non e cellaru.
neq; horreu et dñs pascit illos;

Ac. 17. 21. **Bea Pau Apostoli Ap cal. ATAS.**
L. 17. 21. **S. pu ambulare et desideria carnis non p**
ficiatis. Caro em con cupiscit aduersus spm sps
au aduersus carne. Hec em sibi in uice aduersu
tur ut n que cuq; uelis illa faciat. **Quis spu**
ducimini non estis sub lege. **Ma** manifesta au sunt
opera carnis que sunt fornicatio inmunditia
luxuria idoloru seruitus. **Uene** ficia uim

